

คู่มือ

การสรรหา และแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง
ในองค์กรอิสระและองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
และกฎหมายอื่นกำหนด

จัดทำโดย

กลุ่มงานสรรหาและแต่งตั้ง

สำนักกำกับและตรวจสอบ

สารบัญ

	หน้า
<u>บทนำ</u>	๑
<u>บทที่ ๑ ประเภทขององค์กรที่วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ ในการให้ความเห็นชอบและในการเลือกบุคคล ให้ดำรงตำแหน่ง</u>	๗
<u>บทที่ ๒ กระบวนการได้มาซึ่งบุคคลที่จะดำรงตำแหน่ง ในองค์กรต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญ และ กฎหมายอื่นกำหนด</u>	๑๒
๑. ขั้นตอนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา	๑๓
๒. ขั้นตอนการพิจารณาให้ความเห็นชอบของวุฒิสภา	๑๔
๓. ขั้นตอนโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์	๑๗
<u>บทที่ ๓ การสรรหาบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ</u>	๑๘
● ศาลรัฐธรรมนูญ	๑๘
● กรรมการการเลือกตั้ง	๒๕
● ผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๙
● กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน	
● กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	

● คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ	๓๐
● ตุลาการศาลปกครองสูงสุด	๓๒
● เลขาธิการคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๓๓
● กรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาเลือก	๓๔
● กรรมการตุลาการศาลปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาเลือก	๓๕
● กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาเลือก	๓๖
● คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.)	๓๖
บทที่ ๔ การพิจารณาให้ความเห็นชอบของวุฒิสภา	๓๘
● แนวทางในการดำเนินการของคณะกรรมการ	๓๙
● การตรวจสอบกระบวนการสรรหา	๔๐
● การตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรม	๔๐

	● การเชิญผู้ได้รับการเสนอชื่อมาเข้าร่วมประชุม เพื่อชี้แจงเรื่องที่ถูกร้องเรียน	๔๓
	● การแสดงวิสัยทัศน์	๔๓
	● การจัดทำรายงานผลการพิจารณาของ คณะกรรมการธิการ	๔๔
	● เกณฑ์คะแนนที่จะถือว่าผู้ได้รับการเสนอชื่อ ได้รับความเห็นชอบหรือได้รับเลือก	๔๗
	● การดำเนินการหลังจากที่วุฒิสภา ได้ให้ความเห็นชอบ	๔๙
	● การเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการ	๕๐
ภาคผนวก	● คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการ ในองค์กรตามที่รัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนด	๕๒
	● รายชื่อหน่วยงานที่ตรวจสอบคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม ประวัติ ความประพฤติ และข้อมูลทั่วไปของบุคคลผู้ได้รับ การเสนอชื่อ	๗๑
บรรณานุกรม		

คำนำ

.....

หนังสือคู่มือการสรรหาแต่งตั้งและถอดถอนฉบับนี้ จัดทำขึ้นเป็นครั้งที่ ๒ โดยครั้งแรกได้จัดทำเป็น ๒ เล่ม คือ เรื่องการสรรหาและแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นกำหนด และเรื่องการดำเนินการของวุฒิสภาเพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และข้าราชการระดับสูงพ้นจากตำแหน่งตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และกฎหมายอื่นภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ส่วนฉบับนี้ได้นำเรื่องทั้งสองมารวมไว้ในเล่มเดียวกัน ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมภายหลังจากที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๑ ใช้บังคับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่กระบวนการได้มาซึ่งบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นกำหนด และกระบวนการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

ในส่วนแรกจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสรรหาและแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง ซึ่งเป็นการนำแนวทางปฏิบัติในการสรรหาและแต่งตั้งบุคคลต่าง ๆ มาเรียบเรียงตามลำดับขั้นตอน

ในส่วนที่สองเป็นเรื่องเกี่ยวกับการถอดถอนบุคคล หรือการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งทางการเมือง ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ตลอดจนผู้ที่สนใจได้ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า

หากท่านต้องการเสนอแนะข้อมูลหรือข้อคิดเห็นใดเกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้ ขอความกรุณาแจ้งไปที่สำนักกำกับและตรวจสอบ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๓๓๖ - ๙ เพื่อสำนักกำกับและตรวจสอบจะได้นำมาพิจารณาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในการจัดพิมพ์ครั้งต่อไป

สำนักกำกับและตรวจสอบ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติในส่วนของวุฒิสภา ทั้งในเรื่องที่มาและจำนวนสมาชิกวุฒิสภา จากเดิมที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวน ๒๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน เป็นกำหนดให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก จำนวน ๑๕๐ คน มีที่มาจาก ๒ ส่วน คือ มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในแต่ละจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน โดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง (ขณะนี้มีจำนวน ๗๖ จังหวัดจึงเท่ากับ ๗๖ คน) และส่วนที่เหลือมาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๗๔ คน โดยคณะกรรมการสรรหาจะสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมจากผู้ได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรต่างๆ ในภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่นที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติกรตามอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา

สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๖ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง กรณีเป็นสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง หรือนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา กรณีเป็นสมาชิกที่มาจากการสรรหา และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระไม่ได้ ทั้งนี้ ในวาระเริ่มแรก สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหามีวาระ ๓ ปี นับแต่วันเริ่มต้นสมาชิกภาพ แต่ไม่ห้ามการดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระกับบุคคลดังกล่าวในการสรรหาคราวถัดไปหลังจากสิ้นสุดสมาชิกภาพ^๑

^๑ มาตรา ๒๙๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มีความแตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ อยู่บางประการ โดยอาจจำแนกได้เป็น ๖ ด้าน ดังนี้

๑. การกลั่นกรองกฎหมาย ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ที่มีมาแต่เดิมของวุฒิสภา โดยกระบวนการในการตรากฎหมาย รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ดำเนินการได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา และเนื่องจากเป็นสภาที่มีหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่วุฒิสภาจะพิจารณาได้นั้น จะต้องผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรก่อน แล้วจึงมาสู่ขั้นตอนการพิจารณาของวุฒิสภา ซึ่งการพิจารณาของวุฒิสภาก็จะมีระยะเวลาที่ถูกจำกัดไว้ ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่ในด้านนี้ยังรวมถึงการพิจารณานุมัติพระราชกำหนดและการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ที่จะต้องดำเนินการร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย

นอกจากนี้ บทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ คือ การกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาสามารถร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้

๒. การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐธรรมนูญกำหนดให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี และได้กำหนดให้การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยได้กำหนดเรื่องนี้ไว้โดยตรงในหมวด ๖ รัฐสภา ส่วนที่ ๙ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งในส่วนของวุฒิสภา รัฐธรรมนูญได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในเรื่องนี้ไว้ให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ และกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้

คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติได้

นอกจากการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินที่บัญญัติไว้โดยตรงข้างต้นแล้ว วุฒิสภายังอาจทำหน้าที่ดังกล่าวได้จากการตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อกระทำการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องต่าง ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา และวุฒิสภายังอาจมีมติให้รัฐมนตรีเข้าร่วมประชุมในวุฒิสภาได้

นอกจากนี้ อาจกล่าวได้ว่า การพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติก็เป็นการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินอีกทางหนึ่ง เพราะการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีต้องมีการใช้จ่ายงบประมาณ และต้องดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมายหรือใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศ

๓. การให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญร่วมกับสภาผู้แทนราษฎร รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในเรื่องที่มีความสำคัญต่าง ๆ วุฒิสภาซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งของรัฐสภาย่อมมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจหน้าที่นั้น เช่น การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การรับทราบหรือการให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมก่อนครบกำหนด ๑๒๐ วัน การให้ความเห็นชอบในการทำหนังสือสัญญาที่มีความสำคัญ และการให้ความเห็นชอบให้มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบเนื่องจากอายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรต่อไปได้ เป็นต้น

๔. การให้ความเห็นชอบและการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง
ในองค์กรต่าง ๆ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่
ในการให้ความเห็นชอบและทำหน้าที่เลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กร
ต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นกำหนดและยังกำหนดให้ประธาน
วุฒิสภาเป็นผู้นำรายชื่อบุคคลที่ได้รับความเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่ง
ในองค์กรนั้น ๆ ขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงแต่งตั้ง ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่ดังกล่าว
อาจแยกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๔.๑ อำนาจในการให้ความเห็นชอบหรือเลือกบุคคลให้ดำรง
ตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งประกอบด้วย

๔.๑.๑ การให้ความเห็นชอบบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประเภทผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ฯ และสาขา
รัฐศาสตร์ฯ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการ
ตรวจเงินแผ่นดิน อัยการสูงสุด และกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔.๑.๒ การให้ความเห็นชอบบุคคลร่วมกับองค์กรอื่น
กล่าวคือ ในการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิ
ในการบริหารราชการแผ่นดินเป็นตุลาการศาลปกครองสูงสุด การแต่งตั้ง
ประธานศาลปกครองสูงสุด ที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
ตุลาการศาลปกครองและวุฒิสภา และการแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจาก
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและวุฒิสภา

๔.๑.๓ การเลือกบุคคลเข้าไปร่วมเป็นกรรมการ
ในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๒ คน
และคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๒ คน

๔.๒ อำนาจในการให้ความเห็นชอบหรือเลือกบุคคลให้ดำรง
ตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งประกอบด้วย

๔.๒.๑ การให้ความเห็นชอบบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่างๆ ได้แก่ การให้ความเห็นชอบบุคคลให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การให้ความเห็นชอบบุคคลให้ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การให้ความเห็นชอบบุคคลให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งเป็นกรให้ความเห็นชอบร่วมกับสภาผู้แทนราษฎร

๔.๒.๒ การเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่างๆ ได้แก่ การเลือกกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ การเลือกกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และการเลือกกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.)

๕. การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นมาตรการที่สำคัญในการควบคุมการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือข้าราชการระดับสูง เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวังในการใช้อำนาจของตน โดยกระบวนการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง วุฒิสภจะต้องทำหน้าที่ร่วมกับองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ องค์กรอัยการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น รวมทั้ง ประชาชนเองก็สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ได้ด้วยเช่นเดียวกัน โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งได้ พร้อมทั้งได้เพิ่มเติมเหตุแห่งการร้องขอถอดถอนกรณีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงด้วย ทั้งนี้ บุคคลที่อาจถูกขอให้วุฒิสภทำการถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษา หรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๖. บทบาทและอำนาจหน้าที่อื่น ๆ นอกเหนือจากบทบาทและอำนาจหน้าที่ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น วุฒิสภายังมีบทบาทและอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามกรอบของกฎหมายอื่น เช่น การรับทราบรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ การรับทราบรายงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญตามที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น

ทั้งนี้ หนังสือเล่มนี้จะได้นำเสนอเฉพาะอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในการให้ความเห็นชอบและในการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่างๆ และอำนาจหน้าที่ในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งเท่านั้น

บทที่ ๑

ประเภทขององค์กรที่วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบ และในการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง

องค์กรที่วุฒิสภามีอำนาจในการให้ความเห็นชอบหรือเลือกบุคคลให้ไปดำรงตำแหน่งนั้น อาจแบ่งเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ๆ คือ องค์กรที่กำหนดให้มีขึ้นโดยรัฐธรรมนูญ และองค์กรที่กำหนดให้มีขึ้นโดยกฎหมาย

องค์กรที่กำหนดให้มีขึ้นโดยรัฐธรรมนูญ ซึ่งวุฒิสภามีหน้าที่เกี่ยวข้องในการได้มานอกจากศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองแล้ว องค์กรอื่นได้ถูกกำหนดรวมไว้ในหมวดที่ว่าด้วยองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ก่อนที่จะมีการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกันในความหมายของคำว่าองค์กรอิสระ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญว่าจะมีความหมายถึง องค์กรใดบ้าง ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้เพิ่มเติมบทบัญญัติในหมวดที่ว่าด้วยองค์กรตามรัฐธรรมนูญเป็นการเฉพาะไว้ในหมวด ๑๑ โดยแยกเป็น ๒ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง
๒. ผู้ตรวจการแผ่นดิน
๓. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
๔. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ส่วนที่ ๒ องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย

๑. องค์กรอัยการ (อัยการสูงสุด)
๒. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รวมทั้งตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่บัญญัติรวมไว้ในเรื่อง
คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

โดย ๖ องค์กรแรกวุฒิสภามีหน้าที่เกี่ยวข้องในการให้ความ
เห็นชอบ ส่วนสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วุฒิสภามีหน้าที่
เกี่ยวข้องในการได้มา

ส่วนที่ ๑ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีจำนวน ๔ องค์กร

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีจำนวน ๕ คน ประกอบด้วย
ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๔ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์
ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมือง
และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปี
นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

๒. ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีจำนวน ๓ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง
ตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความ
รอบรู้และมีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจ หรือ
กิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็น
ที่ประจักษ์ มีวาระดำรงตำแหน่ง ๖ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์
ทรงแต่งตั้ง และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

๓. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
มีจำนวน ๙ คน ประกอบด้วยประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่น
อีก ๘ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่ง
มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๙ ปี นับแต่
วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

๔. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มีจำนวน ๗ คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๖ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง จากผู้มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลังและด้านอื่น มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว รวมทั้งตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว^๒

ส่วนที่ ๒ องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ องค์กร

๑. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีจำนวน ๗ คน ประกอบด้วยประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๖ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์กรเอกชน ด้านสิทธิมนุษยชนด้วย โดยมีวาระดำรงตำแหน่ง ๖ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

๒. องค์กรอัยการ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่โดยกำหนดให้การแต่งตั้งและการให้อัยการสูงสุดพ้นจากตำแหน่งต้องเป็นไปตามมติของคณะกรรมการอัยการ และได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา

^๒ กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๑

สำหรับศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองนั้นได้บัญญัติแยกไว้ใน ส่วนที่ ๒ ของหมวด ๑๐ ศาล ซึ่งวุฒิสภามีหน้าที่เกี่ยวข้องในการ ให้ความเห็นชอบด้วยเช่นกัน

ศาลรัฐธรรมนูญ มีจำนวน ๙ คน ประกอบด้วยประธาน ศาลรัฐธรรมนูญ ๑ คน และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีก ๘ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้พิพากษา ในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกโดย ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน ๓ คน และตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๒ คน ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนิติศาสตร์ อย่างแท้จริง และได้รับเลือกจากวุฒิสภา จำนวน ๒ คน และผู้ทรงคุณวุฒิ สาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์อื่น ซึ่งมีความรู้ความ เชี่ยวชาญทางการบริหารราชการแผ่นดินอย่างแท้จริง และได้รับเลือก จากวุฒิสภา จำนวน ๒ คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๙ ปี นับแต่วันที่ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ทั้งนี้ การแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่างๆ ข้างต้น ประธาน วุฒิสภาจะเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้ง

ส่วน**ศาลปกครอง** วุฒิสภามีส่วนในการให้ความเห็นชอบบุคคล ที่จะมาดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดและตุลาการศาลปกครอง สูงสุด ซึ่งขณะนี้กฎหมายกำหนดให้มีจำนวนไม่เกิน ๒๓ คน และมีส่วนร่วม ในการเลือกกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ

นอกจากนี้ ยังมีองค์กรอื่นที่รัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจวุฒิสภาได้มี ส่วนร่วมในกระบวนการได้มาซึ่งบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ในองค์กรนั้น กล่าวคือ ศาลยุติธรรม ที่วุฒิสภามีส่วนในการเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิ และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่วุฒิสภามีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบ

องค์กรที่กำหนดให้มีขึ้นโดยกฎหมายอื่น ซึ่งวุฒิสภามีอำนาจในการเลือกหรือให้ความเห็นชอบนั้น จะประกอบด้วย คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) รวมทั้ง การเลือกหรือให้ความเห็นชอบผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ได้แก่ กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้มีกระบวนการได้มาที่แตกต่างไปจากองค์กรกลุ่มแรก หรือแม้แต่ในองค์กรกลุ่มเดียวกัน กระบวนการได้มาก็ยังมีความแตกต่างกันอยู่บ้างดังจะได้อธิบายต่อไป

บทที่ ๒

กระบวนการได้มาซึ่งบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นกำหนด

กระบวนการได้มาซึ่งบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นกำหนดนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการได้มาไว้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ที่มาของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ^๓ จะมีที่มาจาก ๓ ขั้นตอน คือ

๑. ขั้นตอนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา^๔
๒. ขั้นตอนการพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยวุฒิสภา
๓. ขั้นตอนการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์

ทั้งนี้ คงมีความแตกต่างกันในรายละเอียดอยู่บ้างในบางองค์กร เช่น จำนวนคณะกรรมการสรรหาที่กำหนดไว้ ๕ คน ในกรณีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประเภทผู้ทรงคุณวุฒิ และกรณีกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และกำหนดไว้ ๗ คน กรณีคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นต้น

^๓ ยกเว้นองค์กรอัยการที่ไม่มีกระบวนการสรรหา และสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มีกระบวนการได้มาต่างออกไปและวุฒิสภาไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

^๔ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ขั้นตอนการสรรหาจะมาจาก ๒ ส่วน คือ จากคณะกรรมการสรรหาและจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากกรเลือกของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

ส่วนองค์กรที่กฎหมายอื่นกำหนดให้มีขึ้นจะมีที่มาในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ต้องผ่านกระบวนการสรรหาหรือการเสนอรายชื่อผ่านกระบวนการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมผ่านกระบวนการให้ความเห็นชอบหรือการเลือก และบางองค์กรต้องผ่านการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์

โดยในเบื้องต้นจะได้กล่าวถึงภาพรวมของการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ก่อนที่จะได้กล่าวโดยละเอียดในแต่ละองค์กร ดังนี้

๑. ขั้นการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา

กระบวนการเริ่มต้นของการได้มาซึ่งผู้ที่จะดำรงตำแหน่งในองค์กรต่างๆ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด จะเริ่มจากขั้นตอนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา โดยคณะกรรมการสรรหามีหน้าที่สรรหาและคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามจำนวนที่รัฐธรรมนูญกำหนดในแต่ละองค์กรเพื่อเสนอรายชื่อให้ผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยต้องเสนอรายชื่อพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อต่อประธานวุฒิสภภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีเหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งนั้น ซึ่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้มีสภาพบังคับ กล่าวคือ หากคณะกรรมการสรรหาไม่อาจสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิได้ภายใน ๓๐ วัน ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดๆ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแต่งตั้งผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวน ๓ คน และให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๒ คน เป็นกรรมการสรรหาเพื่อดำเนินการสรรหา แทน

*
หา แทน

* กรณีการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญกำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาสรรหาแทนภายใน ๑๕ วัน

นอกจากนี้ มติในการคัดเลือก รัฐธรรมนูญกำหนดให้ต้องลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ซึ่งประกอบด้วยองค์ต่อไปนี้

- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประเภทผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์และสาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์อื่น
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นอกจากนี้ กรณีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายก็มีขั้นตอนเริ่มต้นจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาด้วย

นอกจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาแล้ว การได้มาซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่จะมาดำรงตำแหน่งในองค์กรต่างๆ นั้น อาจมาจากการเสนอรายชื่อของคณะกรรมการที่วุฒิสภาตั้งขึ้น ได้แก่ กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ หรือมาจากการเสนอชื่อขององค์กรใดองค์กรหนึ่งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ได้แก่ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจาก การเลือกของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และที่มาจาก การเลือกของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด กรรมการการเลือกตั้งที่มาจาก การสรรหาของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด และประธานศาลปกครองสูงสุดที่มาจาก การคัดเลือกของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่มาจาก การคัดเลือกของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

หรือจากการคัดเลือกของคณะรัฐมนตรีในกรณีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และเลขาธิการ
คณะกรรมการกฤษฎีกา

๒. ขั้นการพิจารณาให้ความเห็นชอบของวุฒิสภา

การพิจารณาให้ความเห็นชอบของวุฒิสภานั้น มีขั้นตอนที่
รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ตามมาตรา ๑๒๑ ของรัฐธรรมนูญว่า ในการที่วุฒิสภา
จะพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดก็ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้
ให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบ
ประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการ
เสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน
อันจำเป็น แล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป
โดยกำหนดให้การดำเนินการของคณะกรรมการเป็นไปตามวิธีการที่กำหนด
ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา

ดังนั้น หากเป็นการพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามที่
กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ วุฒิสภาต้องตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่
ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคล
ผู้ได้รับการเสนอชื่อ ซึ่งประกอบด้วย

- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประเภทผู้ทรงคุณวุฒิสภา
นิติศาสตร์และสาขารัฐศาสตร์ฯ
- ตุลาการศาลปกครองสูงสุด
- ประธานศาลปกครองสูงสุด
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

- คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
- อัยการสูงสุด
- กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาเลือก
- กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาเลือก

ส่วนการให้ความเห็นชอบหรือการเลือกของวุฒิสภาตามที่กฎหมายอื่นกำหนด เช่น การเลือกกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ การให้ความเห็นชอบเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นต้น นั้น แม้ว่ามาตรา ๑๒๑ ของรัฐธรรมนูญ จะไม่ได้ให้อำนาจไว้ แต่ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาวุฒิสภาก็อาจอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ^๔ ในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตั้งเป็นคณะกรรมการเพื่อกระทำการ พิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา โดยตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อได้

สำหรับในขั้นตอนการให้ความเห็นชอบหรือในการเลือกของวุฒิสภานั้น รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติให้ความเห็นชอบบุคคลผู้ได้รับการคัดเลือกภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายชื่อ^๖ และกำหนดให้การลงมติใช้วิธีลงคะแนนลับ

กรณีวุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบ

บทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นอีกประการในรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ คือ กรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบในรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาเสนอชื่อ

^๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๕

^๖ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดว่าวุฒิสภาต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบภายใน ๓๐ วัน

คณะกรรมการสรรหาสามารถมีมติยืนยันมติเดิมได้ กล่าวคือ หากวุฒิสภาไม่เห็นชอบในรายชื่อใดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน รัฐธรรมนูญกำหนดให้วุฒิสภาส่งรายชื่อนั้นกลับไปยังคณะกรรมการสรรหา พร้อมด้วยเหตุผล^๗ เพื่อให้ดำเนินการสรรหาใหม่

หากคณะกรรมการสรรหาไม่เห็นด้วยกับวุฒิสภา และมีมติยืนยันตามมติเดิมด้วยคะแนนเอกฉันท์^๘ ให้ส่งรายชื่อนั้นให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป

ถ้ามติที่ยืนยันตามมติเดิมไม่เป็นเอกฉันท์ คณะกรรมการสรรหาต้องเริ่มกระบวนการสรรหาใหม่ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีเหตุให้ต้องดำเนินการดังกล่าว

กรณีวุฒิสภาให้ความเห็นชอบ

กรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบผู้ทรงคุณวุฒิโดยได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ผู้ได้รับความเห็นชอบจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อได้ลาออกจากตำแหน่งต่างๆ กล่าวคือ หากผู้ได้รับความเห็นชอบเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจ หรือของหน่วยงานของรัฐ หรือดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหากผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด หรือประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด บุคคลนั้นจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อได้ลาออก หรือแสดง

^๗ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดว่าวุฒิสภาต้องให้เหตุผล

^๘ กรณีการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง โดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา การยืนยันมติเดิมจะใช้คะแนนไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และถ้ามติที่ยืนยันตามมติเดิมไม่ได้คะแนนดังกล่าวต้องเริ่มกระบวนการสรรหาใหม่

หลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบวิชาชีพอิสระดังกล่าวแล้ว ซึ่งต้องกระทำภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับเลือกหรือได้รับความเห็นชอบ

ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด จะถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับเลือกหรือได้รับความเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ และต้องมีการสรรหา และให้ความเห็นชอบใหม่

จากนั้น ผู้ได้รับเลือกหรือได้รับความเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวทั้งหมดต้องประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบเพื่อประธานวุฒิสภาจะได้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป

๓. ขั้นตอนโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์

หลังจากที่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ แล้วเสร็จ ประธานวุฒิสภาจะนำรายชื่อประธานกรรมการและกรรมการดังกล่าว ขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งต่อไป ซึ่งวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ได้รับแต่งตั้งจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง

บทที่ ๓

การสรรหาบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ

การสรรหาบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งประกอบด้วยศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ๔ องค์กร คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญอีก ๑ องค์กร คือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหลักการที่กำหนดไว้ในลักษณะเดียวกัน แต่มีความแตกต่างในรายละเอียดบางประการ ดังต่อไปนี้

● ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีจำนวน ๙ คน มีที่มาจาก ๓ ส่วน คือ

๑.๑ จากผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา โดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน ๓ คน

๑.๒ จากตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด โดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน ๒ คน

๑.๓ จากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านนิติศาสตร์อย่างแท้จริง และได้รับเลือกจากวุฒิสภา ๒ คน และผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์อื่น ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางการบริหารราชการแผ่นดินอย่างแท้จริง และได้รับเลือกจากวุฒิสภา ๒ คน

อนึ่ง ในกรณีที่ไม่มีผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้รับเลือก รัฐธรรมนูญกำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา หรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณีเลือกบุคคลอื่นซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด และมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนิติศาสตร์ที่เหมาะสมจะปฏิบัติหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตาม ๑.๑ หรือ ๑.๒ แล้วแต่กรณี

ในส่วนของกระบวนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา จะดำเนินการเฉพาะในส่วนที่ ๑.๓ กรณีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประเภทผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ฯ และผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ฯ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๕ คน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร และประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคนเป็นกรรมการ

คณะกรรมการสรรหามีหน้าที่สรรหาและคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ จำนวน ๒ คน และผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์อื่น จำนวน ๒ คน ทั้งนี้ คณะกรรมการสรรหาต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีเหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หากคณะกรรมการสรรหาไม่อาจสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิต่างภายใน ๓๐ วัน ไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแต่งตั้งผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวน ๓ คน และให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๒ คน เป็นกรรมการสรรหาเพื่อดำเนินการสรรหาแทน

เมื่อสรรหาได้แล้ว คณะกรรมการสรรหาต้องเสนอชื่อผู้ได้รับเลือกพร้อมความยินยอมของผู้นั้นต่อประธานวุฒิสภา มติในการคัดเลือกของคณะกรรมการสรรหาต้องลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการสรรหาในตำแหน่งใด หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการสรรหาที่เหลืออยู่มีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง รัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่

ขั้นตอนในการดำเนินการเรื่องดังกล่าวนี้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจะมีหนังสือไปยังกรรมการสรรหา ดังต่อไปนี้

๑. ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นกรรมการสรรหาโดยตำแหน่ง เพื่อแจ้งให้ทราบว่าจะมีการประชุมคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๒. ประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ จำนวน ๔ องค์กร ได้แก่ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อแจ้งให้ทราบว่าจะมีการประชุมเพื่อเลือกกันเองให้เหลือ ๑ คน เป็นกรรมการสรรหา

หลังจากที่ได้รายชื่อคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญครบจำนวนแล้ว หรือในกรณีที่ไม่มีกรรมการในตำแหน่งใด หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง คณะกรรมการสรรหาจะประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่ ประธานวุฒิสภาจะออกประกาศวุฒิสภา เรื่อง คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และจะมีการนัดประชุมคณะกรรมการสรรหา เป็นครั้งแรก

และเนื่องจากคณะกรรมการสรรหามีระยะเวลาการดำเนินการที่ถูกจำกัดไว้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีเหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ในการดำเนินการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา จึงมีการประชุมเพียง ๔ - ๕ ครั้ง โดยในทางปฏิบัติที่ผ่านมาจะมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

การประชุมครั้งแรก จะเป็นการประชุมเพื่อดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

๑. เลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ และตำแหน่งอื่น ๆ ในคณะกรรมการสรรหา (ในทางปฏิบัติจะเลือกประธานศาลฎีกาเป็นประธานคณะกรรมการสรรหา)

ประธานศาลฎีกาได้รับเลือกให้เป็นประธานคณะกรรมการสรรหา

๒. กำหนดวิธีการและแนวทางในการสรรหา ซึ่งในทางปฏิบัติ คณะกรรมการสรรหาชุดหลัง ๆ จะใช้วิธีการสรรหา ๒ วิธี คือ

โดยการเปิดรับสมัคร และโดยการเสนอชื่อของกรรมการสรรหาตามจำนวนที่ คณะกรรมการสรรหากำหนด เช่น คนละไม่เกิน ๒ ชื่อ โดยทั้ง ๒ วิธีการ จะดำเนินการภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการสรรหากำหนดไว้ ซึ่งที่ผ่านมา คณะกรรมการสรรหาจะกำหนดระยะเวลาในขั้นตอนนี้ไว้ ๗ วัน (ไม่เว้น วันหยุดราชการ)

๓. พิจารณาออกประกาศคณะกรรมการสรรหาเพื่อรับสมัคร บุคคลเข้ารับการสรรหาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณากำหนดแบบ ใบสมัคร และเอกสารหลักฐานที่ต้องนำมาแสดงพร้อมใบสมัคร

๔. ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การรับสมัคร ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเข้ารับการสรรหา โดยขอความร่วมมือไปยังส่วนราชการ และสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ เพื่อให้ช่วยประชาสัมพันธ์ รวมทั้ง เผยแพร่ ทางเว็บไซต์ของวุฒิสภา

การประชุมครั้งที่ ๒ จะเป็นการประชุมหลังจากครบ กำหนดระยะเวลารับสมัครแล้ว เพื่อดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

๑. พิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของ ผู้สมัครทั้งหมดในเบื้องต้น

๒. นำรายชื่อผู้สมัครที่ผ่านการตรวจสอบตามข้อ ๑ ส่งไป ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น สำนักบริหารการทะเบียน เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติการมีสัญชาติไทย โดยการเกิด กรมบังคับคดี เพื่อตรวจสอบการเป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาล ยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี สำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อตรวจสอบกรณีการต้อง คุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ขอด้วยกฎหมาย เป็นต้น โดยคณะกรรมการสรรหาจะขอความอนุเคราะห์ให้แต่ละหน่วยงานส่งข้อมูล กลับมาภายในระยะเวลา ๗ วัน (ปรากฏรายละเอียดของหน่วยงานและ เรื่องที่ตรวจสอบตามภาคผนวก)

๓. พิจารณากำหนดวันและเวลาในการเชิญผู้สมัครมาเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะกรรมการสรรหา (การแสดงวิสัยทัศน์) โดยในทางปฏิบัติคณะกรรมการสรรหาจะกำหนดคำถามกลางสำหรับการรับฟังการแสดงความคิดเห็น และกำหนดระยะเวลาการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นไว้คนละไม่เกิน ๑๐ นาที ซึ่งหากมีผู้สมัครจำนวนมาก คณะกรรมการสรรหาอาจกำหนดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นไว้ ๒ วัน

การประชุมครั้งที่ ๓ จะเป็นการประชุมหลังจากครบกำหนดระยะเวลาที่ได้รับข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่คณะกรรมการสรรหาได้ขอให้ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามแล้ว เพื่อดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

๑. พิจารณาผลการตรวจสอบประวัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครที่ได้รับจากหน่วยงานต่าง ๆ ผู้สมัครที่ผ่านการตรวจสอบว่ามีคุณสมบัติจะได้รับการพิจารณาในขั้นตอนต่อไป ส่วนผู้สมัครที่ยังมีปัญหาว่าจะมีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือไม่ คณะกรรมการสรรหาอาจสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้นั้นในที่ประชุมคณะกรรมการสรรหา เช่น กรณีที่ได้รับแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง คณะกรรมการสรรหาอาจสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้สมัคร และผู้สมัครสามารถนำเอกสารหลักฐานเพื่อมาชี้แจงว่า ตนเป็นผู้มีคุณสมบัติได้เป็นต้น

๒. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สมัคร โดยการให้ผู้สมัครตอบคำถามที่คณะกรรมการสรรหาได้ตั้งเป็นคำถามกลางไว้ทีละคนเรียงลำดับตามเลขที่ของผู้สมัคร และในกรณีที่ผู้สมัครจำนวนมาก จนไม่สามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จภายในวันเดียวกัน คณะกรรมการสรรหาจะกำหนดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้สมัครที่เหลือในวันถัดไป

ซึ่งการที่ผู้สมัครไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมได้นั้น คณะกรรมการสรรหา จะไม่ถือว่าเป็นการตัดสิทธิ์ที่จะได้รับการพิจารณาเสนอรายชื่อแต่อย่างใด

การประชุมครั้งที่ ๔ เป็นการประชุมเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑. พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ในการลงมติเลือกผู้สมควร ได้รับการเสนอชื่อเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้กำหนดให้ลงคะแนนโดยเปิดเผย ในขณะที่การดำเนินการที่ผ่านมาการ ลงคะแนนของคณะกรรมการสรรหาจะเป็นการลงคะแนนลับโดยใช้บัตร ลงคะแนนที่มีรายชื่อผู้สมัคร และให้กรรมการสรรหาลงคะแนนเลือกโดย ทำเครื่องหมายในช่องทำเครื่องหมายที่กำหนดไว้เท่ากับจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ต้องการ

ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนเสียงตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดจะเป็น ผู้ได้รับการเสนอชื่อ ถ้ามีผู้ได้รับเลือกไม่ถึงจำนวนหรือไม่มีผู้ได้รับเลือก แล้วแต่กรณี คณะกรรมการสรรหาจะกำหนดให้มีการลงคะแนนครั้งต่อไป โดยใช้วิธีการเดิม จนกว่าจะได้ผู้สมัครครบจำนวน

นอกจากนี้ คณะกรรมการสรรหาอาจพิจารณาว่าจะกำหนด จำนวนรอบในการลงคะแนนไว้ก่อนหรือไม่ ซึ่งหากถึงจำนวนรอบที่กำหนด แล้ว ยังไม่สามารถเลือกผู้สมัครได้ครบจำนวน คณะกรรมการสรรหาอาจมี มติให้มีการเปิดรับสมัครผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติม โดยผู้สมัครในบัญชีเดิม ที่ไม่ได้รับเลือกยังมีสิทธิได้รับการพิจารณาอยู่ หรือคณะกรรมการสรรหาอาจ มีมติก่อนการลงคะแนว่าจะยังไม่กำหนดจำนวนรอบในการลงคะแนน แต่จะพิจารณาจากผลการลงคะแนนก่อน หากปรากฏว่าไม่สามารถเลือก ผู้สมัครได้ คณะกรรมการสรรหาจึงจะกำหนดจำนวนรอบในการลงคะแนน ภายหลังก็ได้

๒. เมื่อกำหนดหลักเกณฑ์การลงคะแนนแล้ว คณะกรรมการสรรหาจะดำเนินการลงมติเลือกผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวที่ละประเภทต่อเนื่องกันไป

๓. หลังจากดำเนินการลงคะแนนจนได้ผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อครบจำนวนแล้ว ประธานคณะกรรมการสรรหา รองประธานคณะกรรมการสรรหา และเลขานุการคณะกรรมการสรรหา จะลงชื่อรับรองผลการลงคะแนน และกรรมการสรรหาทุกท่านที่มาเข้าร่วมประชุมจะลงชื่อทำรายงานการพิจารณาของคณะกรรมการสรรหา ก่อนที่จะเสนอรายงานดังกล่าวต่อประธานวุฒิสภา

โดยในรายงานของคณะกรรมการสรรหาจะประกอบด้วย รายละเอียดของการดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาตั้งแต่การประชุมครั้งแรกจนถึงครั้งสุดท้าย และจะแนบใบสมัครของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจากคณะกรรมการสรรหาแนบไว้ท้ายรายงานด้วย

กรณีคณะกรรมการสรรหาไม่สามารถ.....

● **คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีจำนวน ๕ คน** รัฐธรรมนูญได้กำหนดที่มาของบุคคลผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจาก ๒ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ จากคณะกรรมการสรรหา

เมื่อมีกรณีที่จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งจำนวน ๗ คน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือก ๑ คน และบุคคล

ซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเลือก ๑ คน^๙ (บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเลือก ต้องมิใช่ผู้พิพากษาหรือตุลาการและต้องไม่เป็นการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นในขณะเดียวกัน)

โดยคณะกรรมการสรรหามีหน้าที่สรรหาผู้มีคุณสมบัติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๓ คน เสนอต่อประธานวุฒิสภาโดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น มติในการสรรหาดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่^{๑๐}

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการสรรหาในตำแหน่งใด หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่มีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง รัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่

ส่วนที่ ๒ จากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

โดยให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้มีคุณสมบัติซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๒ คน เสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้นั้น

ทั้งนี้ การสรรหาตามส่วนที่ ๑ และส่วนที่ ๒ ต้องกระทำภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีเหตุที่ทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

^๙ รัฐธรรมนูญกำหนดให้กรรมการดังกล่าวเลือกกันเองให้กรรมการผู้หนึ่งเป็นประธานกรรมการ

^{๑๐} รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้คณะกรรมการสรรหาต้องลงคะแนนโดยเปิดเผยซึ่งต่างจากคณะกรรมการสรรหาในองค์กรอื่น

ในกรณีที่มีเหตุที่ทำให้ไม่อาจดำเนินการสรรหาได้ภายในเวลาที่กำหนด หรือไม่อาจสรรหาได้ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนดตาม ส่วนที่ ๑ รัฐธรรมนูญกำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาแทนจนครบจำนวนภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดตามส่วนที่ ๑

ขั้นตอนในการดำเนินการเรื่องดังกล่าวนี้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจะมีหนังสือไปยังกรมการสรรหา ดังนี้

๑. ประธานศาลฎีกาเพื่อแจ้งให้ทราบในฐานะกรรมการสรรหาโดยตำแหน่ง และเพื่อขอให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกบุคคลภายนอก จำนวน ๑ คน เพื่อเป็นกรรมการสรรหา รวมทั้งเพื่อขอให้มีการประชุมใหญ่ศาลฎีกาเพื่อพิจารณาเสนอรายชื่อผู้มีคุณสมบัติซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๒ คน

๒. ประธานศาลปกครองสูงสุดเพื่อแจ้งให้ทราบในฐานะกรรมการสรรหาโดยตำแหน่งและเพื่อขอให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดคัดเลือกบุคคลภายนอก จำนวน ๑ คน เพื่อเป็นกรรมการสรรหา

๓. ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เพื่อแจ้งให้ทราบว่าจะมีการประชุมคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง

หลังจากที่ได้รายชื่อคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งครบจำนวนแล้ว หรือในกรณีที่ไม่มีกรรมการในตำแหน่งใดหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง คณะกรรมการสรรหาจะประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่ ประธานวุฒิสภาจะออกประกาศวุฒิสภา เรื่อง คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง และจะมีการนัดประชุมคณะกรรมการสรรหา เป็นครั้งแรก และเนื่องจากคณะกรรมการสรรหา มีระยะเวลาการดำเนินการที่ถูกจำกัดไว้

ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มิเหตุที่ทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น ในการดำเนินการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา จึงมีการประชุมเพียง ๔ - ๕ ครั้ง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ เช่นเดียวกับการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญข้างต้น

การรับสมัครผู้ทรงคุณวุฒิเข้ารับการสรรหา

การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สมัคร

- ผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งมีจำนวน ๓ คน

รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีที่มาจาก การสรรหาของ คณะกรรมการสรรหา ซึ่งมีจำนวน ๗ คน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือก ๑ คน และบุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเลือก ๑ คน (บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเลือก ต้องมิใช่ผู้พิพากษาหรือตุลาการและต้องไม่เป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่น ในขณะเดียวกัน)^{๑๑}

^{๑๑} องค์ประกอบคณะกรรมการสรรหาดังกล่าวเหมือนกับคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการสรรหาในตำแหน่งใด หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง รัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่

ส่วนวิธีการดำเนินการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา มีขั้นตอนเช่นเดียวกับการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม

● **คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ** ซึ่งมีจำนวน ๙ คน รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน ๕ คน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการสรรหามีหน้าที่สรรหาและคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีเหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

เมื่อสรรหาได้แล้วคณะกรรมการสรรหาต้องเสนอรายชื่อผู้ได้รับเลือกพร้อมความยินยอมของผู้นั้นต่อประธานวุฒิสภา มติในการคัดเลือกของคณะกรรมการสรรหาต้องลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการสรรหาในตำแหน่งใด หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง รัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่

ในการดำเนินการนั้น สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะมีหนังสือไปยังกรรมการสรรหา ได้แก่ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นกรรมการสรรหาโดยตำแหน่ง เพื่อแจ้งให้ทราบว่าจะมีการประชุมคณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

หลังจากที่ได้รายชื่อคณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติครบจำนวนแล้ว หรือในกรณีที่ไม่มีกรรมการในตำแหน่งใด หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง คณะกรรมการสรรหาจะประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่ ประธานวุฒิสภาจะออกประกาศวุฒิสภาเรื่อง คณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และจะมีการนัดประชุมคณะกรรมการสรรหา เป็นครั้งแรก และเนื่องจากคณะกรรมการสรรหา มีระยะเวลาการดำเนินการที่ถูกจำกัดไว้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มิเหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น ในการดำเนินการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา จึงมีการประชุมเพียง ๔ - ๕ ครั้ง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการเช่นเดียวกับคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งในการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ รัฐธรรมนูญให้นำบทบัญญัติในเรื่องการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การประชุมคณะกรรมการสรรหากรรมการ ป.ป.ช.

- คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งมีจำนวน ๗ คน และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน จำนวน ๑ คน

รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีที่มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งมีจำนวน ๗ คน โดยมีองค์ประกอบ และวิธีดำเนินการสรรหา เช่นเดียวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งมีจำนวน ๗ คน

รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีที่มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งมีจำนวน ๗ คน โดยมีองค์ประกอบ และวิธีดำเนินการสรรหา เช่นเดียวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

- **ตุลาการศาลปกครองสูงสุด จำนวนไม่เกิน ๒๓ คน**

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้กำหนดให้คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลปกครองสูงสุดโดย ก.ศป. จะแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกฯ มีหน้าที่ดำเนินการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองสูงสุดตามระเบียบ ก.ศป. รวมทั้ง มีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อรับผิดชอบงานเกี่ยวกับการคัดเลือกได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ในการดำเนินการคัดเลือกจะดำเนินการโดยตรวจสอบคุณสมบัติ ตรวจสอบสุขภาพ พิจารณาหลักฐานที่แสดงประสิทธิภาพในการทำงานหรือผลงานทางวิชาการ ทดสอบความรู้ความสามารถและความเหมาะสมโดยการสอบสัมภาษณ์ และรับฟังความคิดเห็นของบุคคลในแวดวงกฎหมายและการบริหารราชการแผ่นดิน แล้วให้ ก.ศป. เสนอรายชื่อต่อนายกรัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้นำรายชื่อดังกล่าวเสนอขอความเห็นชอบต่อวุฒิสภาภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับการเสนอชื่อ

ดังนั้น ในกระบวนการสรรหาหรือกระบวนการคัดเลือกบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุดในขั้นแรก นั้น วุฒิสภาหรือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจึงไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนนี้

- **เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ**

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้การเสนอชื่อเลขาธิการ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มาจากประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบ

ดังนั้น ในกระบวนการสรรหาของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นั้น วุฒิสภาหรือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจึงไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนนี้

การได้มาซึ่งกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ (ก.ต.) กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ (ก.ศป.) และกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ (ก.อ.) ในส่วนที่วุฒิสภาเลือก

ที่มาของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่างๆ นอกจากจะมาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาตั้งได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว กรรมการในบางองค์กรยังมีที่มาจากพิจารณาเสนอรายชื่อของคณะกรรมการที่วุฒิสภาแต่งตั้งขึ้น กล่าวคือ ในกรณีการเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิของวุฒิสภา (ก.ต.) และการเลือกกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิของวุฒิสภา (ก.ศป.) รวมทั้ง การเลือกกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิของวุฒิสภา (ก.อ.) โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการ

● **กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาเลือก**
จำนวน ๒ คน

การเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิของวุฒิสภาในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.) จำนวน ๒ คน นั้น มาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้กำหนดให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเสนอรายชื่อขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่เสนอรายชื่อบุคคลผู้สมควรได้รับการเสนอ

ชื่อเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ โดยคณะกรรมการการ จะต้องพิจารณาเสนอรายชื่อบุคคลเป็นจำนวน ๒ เท่า ของจำนวนที่กฎหมาย กำหนด

ในทางปฏิบัติการดำเนินการของคณะกรรมการการจะ ดำเนินการในลักษณะเดียวกับการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา กล่าวคือ คณะกรรมการการจะใช้วิธีการเปิดรับสมัครผู้ทรงคุณวุฒิภายในระยะเวลาที่ กำหนด และเมื่อครบกำหนดเวลารับสมัครแล้วจะส่งรายชื่อผู้สมัครไป ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเมื่อ ได้รับข้อมูลกลับมาแล้ว คณะกรรมการการจะเชิญผู้สมัครมาร่วมประชุม เพื่อแสดงวิสัยทัศน์ หรือชี้แจงข้อเท็จจริงที่ประสงค์จะทราบ จากนั้นจึง พิจารณาเลือกโดยการลงคะแนนในลักษณะเดียวกับคณะกรรมการสรรหา โดยการลงมติของคณะกรรมการการจะใช้วิธีลงคะแนกลับ

ข้อแตกต่างของการพิจารณาเสนอรายชื่อของ คณะกรรมการการกับคณะกรรมการสรรหา คือ เรื่องจำนวนคะแนนเสียงในการ ลงมติเลือกของคณะกรรมการการเพื่อเสนอรายชื่อ ซึ่งจะใช้เพียงเกณฑ์คะแนน เสียงสูงสุดเรียงตามลำดับจนครบจำนวนที่ต้องการ ส่วนกรณีคณะกรรมการ สรรหาจะใช้คะแนนเสียงที่สูงกว่าคือต้องใช้ขั้นต่ำไม่น้อยกว่าสองในสามของ จำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะถือว่าเป็นผู้ได้รับการเสนอชื่อ รวมทั้ง ระยะเวลาการพิจารณาเสนอรายชื่อของคณะกรรมการการนั้น จะเป็นไปตามมติของที่ประชุมวุฒิสภา ซึ่งในทางปฏิบัติที่ผ่านมา คณะกรรมการการจะใช้ระยะเวลาในการพิจารณาเสนอรายชื่อมากกว่า ๓๐ วัน ทั้งนี้ เพราะวุฒิสภาจะมอบหมายให้คณะกรรมการการชุดดังกล่าวทำหน้าที่ ในการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรม

ของบุคคลผู้ได้รับการเสนอรายชื่อ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด^{๑๒} ไปในคราวเดียวกันด้วย

โดยเมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ครบจำนวนแล้ว จะจัดทำรายงานเสนอต่อประธานวุฒิสภาต่อไป

● **กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาเลือก จำนวน ๒ คน**

การเลือกกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิของวุฒิสภาในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) จำนวน ๒ คน นั้น มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเสนอรายชื่อขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่เสนอรายชื่อบุคคลผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ โดยคณะกรรมการจะต้องพิจารณาเสนอรายชื่อบุคคลเป็นจำนวน ๖ คน ซึ่งการดำเนินการของคณะกรรมการจะดำเนินการพิจารณาในลักษณะเดียวกับการพิจารณาเสนอรายชื่อกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ ดังกล่าวข้างต้น

● **กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาเลือก จำนวน ๒ คน**

การเลือกกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิของวุฒิสภาในคณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) จำนวน ๒ คน นั้น มาตรา ๑๕ ฉ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ

^{๑๒} มาตรา ๑๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

(ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดให้วุฒิสภาดังตั้งคณะกรรมการ
เพื่อพิจารณาเสนอรายชื่อขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่เสนอรายชื่อบุคคล
ผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ โดย
คณะกรรมการจะต้องพิจารณาเสนอรายชื่อบุคคลเป็นจำนวน ๒ เท่า
ของจำนวนที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการดำเนินการของคณะกรรมการ
จะดำเนินการพิจารณาในลักษณะเดียวกับการพิจารณาเสนอรายชื่อกรรมการ
ตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวข้างต้น

● คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
แห่งชาติ (กสช.) ซึ่งมีจำนวน ๗ คน และคณะกรรมการกิจการ
โทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ซึ่งมีจำนวน ๗ คน รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๗ วรรคสอง
ได้กำหนดให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่น
ความถี่ และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์
และกิจการโทรคมนาคม ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งในบทเฉพาะกาลของ
รัฐธรรมนูญกำหนดว่าต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จภายใน
กำหนดเวลาไม่เกิน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภา^{๑๐}
การดำเนินการในส่วนนี้ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่
และกำกับการกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม
พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่ใช้บังคับขณะนี้ได้กำหนดให้องค์กรทั้งสองมีที่มาจากการ
สรรหาของคณะกรรมการสรรหา โดยมีหน้าที่สรรหาผู้เหมาะสม จำนวน
๒ เท่า ของจำนวนที่กำหนด ซึ่งวุฒิสภาหรือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ยังไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในชั้นตอนนี้

^{๑๐} มาตรา ๓๐๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ส่วนการให้ความเห็นชอบบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่ง
เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การให้
ความเห็นชอบบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการให้ความ
เห็นชอบบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
นั้น จะมาจากการเสนอและให้ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ดังนั้น
ในกระบวนการได้มาในชั้นตอนนี้ วุฒิสภาหรือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
จึงไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด

บทที่ ๔

การพิจารณาให้ความเห็นชอบของวุฒิสภา

หลังจากที่ประธานวุฒิสภาได้รับรายงานการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาแล้ว รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติให้ความเห็นชอบบุคคลผู้ได้รับการคัดเลือก ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายชื่อ^{๑๔} ซึ่งในบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ทำให้วุฒิสภามีระยะเวลาดำเนินการที่จำกัด

ขั้นตอนการพิจารณาให้ความเห็นชอบของวุฒิสภาจะประกอบด้วย ๒ ขั้นตอน คือ การตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยคณะกรรมการ และขั้นตอนการพิจารณาให้ความเห็นชอบของวุฒิสภา

ในทางปฏิบัติเมื่อประธานวุฒิสภาได้รับรายชื่อจากคณะกรรมการสรรหา ประธานวุฒิสภาจะบรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภาเป็นเรื่องด่วน และนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภา เพื่อให้มีการตั้งคณะกรรมการตามมาตรา ๑๒๑ ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดว่า ในการที่วุฒิสภาจะพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรม^{๑๕} ของบุคคลทั้งนี้ การดำเนินการของคณะกรรมการจะเป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา

^{๑๔} ยกเว้นกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งที่รัฐธรรมนูญมิได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการของวุฒิสภาไว้

^{๑๕} การตรวจสอบพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

ส่วนกรณีที่วุฒิสภาจะพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติของกฎหมายนั้น ในทางปฏิบัติวุฒิสภาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาตามมาตรา ๑๓๕ ของรัฐธรรมนูญเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวได้

โดยตำแหน่งที่วุฒิสภามีหน้าที่ตั้งคณะกรรมการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๒๑ ของรัฐธรรมนูญ คือ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประเภทผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาเลือก ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลปกครองสูงสุด และกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาเลือก รวมทั้ง อัยการสูงสุด

ในการตั้งคณะกรรมการดังกล่าวที่ประชุมวุฒิสภาจะกำหนดระยะเวลาในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการไว้ด้วย

แนวทางในการดำเนินการของคณะกรรมการ

ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ ทั้งกรณีที่ตั้งขึ้นตามมาตรา ๑๒๑ และมาตรา ๑๓๕ ของรัฐธรรมนูญจะมีแนวทางปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน โดยมีแนวทางในการดำเนินการดังต่อไปนี้

ในการประชุมคณะกรรมการครั้งแรก ที่ประชุมจะมีมติเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งประธานคณะกรรมการ รองประธานคณะกรรมการ เลขานุการคณะกรรมการ โฆษกคณะกรรมการ หรือผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริง

และพยานหลักฐานอันจำเป็นแล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาจะมีตำแหน่งอื่นตามความจำเป็น ทั้งนี้ โดยมีข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา

หลังจากนั้น คณะกรรมาธิการจะพิจารณากำหนดแนวทางการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรม ซึ่งนอกจาก คณะกรรมาธิการจะตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อแล้ว คณะกรรมาธิการจะตรวจสอบไปถึงกระบวนการสรรหาด้วย โดยอาจตั้งคณะอนุกรรมาธิการขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวเป็นการเฉพาะหรือจะทำการพิจารณาตรวจสอบร่วมกันทั้งคณะโดยไม่ตั้งคณะอนุกรรมาธิการก็ได้ ทั้งนี้ ในการประชุม คณะกรรมาธิการจะเป็นการประชุมลับตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ผู้ที่จะเข้าฟังได้จะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุม และได้รับอนุญาตจากประธานคณะกรรมาธิการ

การตรวจสอบกระบวนการสรรหา

คณะกรรมาธิการจะพิจารณาจากเอกสารรายงานการพิจารณาสรรหาของคณะกรรมการสรรหา และอาจเชิญกรรมการสรรหาบางท่านมาเข้าร่วมประชุมเพื่อซักถามข้อมูล รวมทั้งอาจเชิญเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการสรรหามาให้ข้อมูลด้วย โดยจะพิจารณาตรวจสอบตั้งแต่ในชั้นการได้มาซึ่งกรรมการสรรหา การดำเนินการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา จนถึงขั้นตอนการได้รายชื่อบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ

การตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรม

ในการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรม นั้น คณะกรรมาธิการจะส่งรายชื่อ และประวัติโดยย่อของผู้ได้รับ

การเสนอชื่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรม ดังนี้

๑. การตรวจสอบประวัติและความประพฤติทั่วไป กรณีนี้ คณะกรรมการจะมีหนังสือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้าน ความมั่นคง เช่น ศูนย์รักษาความปลอดภัย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักกิจการ ความมั่นคงภายใน เป็นต้น รวมถึงการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ หรือพฤติกรรมทางจริยธรรมในการรับราชการ หรือในการทำงานไปยัง หน่วยงานต้นสังกัด โดยจะขอให้หน่วยงานต้นสังกัดแจ้งให้ทราบว่าผู้ได้รับการ เสนอชื่อมีประวัติ ความประพฤติ หรือพฤติกรรมทางจริยธรรมในระหว่างที่ รับราชการหรือทำงานในหน่วยงานนั้นอย่างไร เคยถูกลงโทษทางวินัยบ้าง หรือไม่ พร้อมทั้ง ขอให้แนบสำเนาทะเบียนประวัติการรับราชการของผู้ได้รับการ เสนอชื่อมาด้วย

๒. การตรวจสอบข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงถึงความซื่อสัตย์สุจริต เช่น บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

๓. การขอให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อเปิดเผยข้อมูลที่คณะกรรมการ พิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการตรวจสอบในแต่ละกรณี เช่น ขอให้ ผู้ได้รับการเสนอชื่อ รวมทั้งคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะแจ้งบัญชี รายการทรัพย์สิน การมีหุ้นหรือการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท เป็นต้น

นอกจากนี้ ในบางกรณียังขอให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อแจ้งว่าตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับว่าทางตรง หรือทางอ้อมกับกิจการที่ตนจะเข้าไปทำหน้าที่ด้วยหรือไม่ หรืออาจขอให้ ผู้ได้รับการเสนอชื่อและคู่สมรสยื่นแบบแสดงการเสียภาษีเงินได้บุคคล

ธรรมด้าย้อนหลัง ๓ ปี และให้ยื่นใบรับรองผลการตรวจสอบสุขภาพที่ออกให้โดย
สถานพยาบาลของรัฐด้วย^{๑๖}

๔. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องการตรวจสอบประวัติ
ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรม โดยคณะกรรมการจะทำ
หนังสือขอความร่วมมือไปยังสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ทั้งด้านหนังสือพิมพ์
วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ เพื่อขอให้ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
ให้ประชาชนได้รับทราบว่าขณะนี้คณะกรรมการกำลังทำหน้าที่ตรวจสอบ
ประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับ
การเสนอชื่อ หากบุคคลใดมีข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา หรือ
อาจมีข้อร้องเรียนต่อผู้ได้รับการเสนอชื่อคนใดก็สามารถให้ข้อมูลแก่
คณะกรรมการได้โดยคณะกรรมการจะเปิดรับฟังความคิดเห็นทาง
ตู้ ปณ. ๔๕ ปณ.๘. รัฐสภา กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๕

นอกจากนี้ คณะกรรมการยังมีหนังสือขอความร่วมมือไปยัง
สมาชิกรัฐสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแจ้งข้อมูล ข้อคิดเห็น
พร้อมทั้งเปิดรับฟังข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ
และเผยแพร่ข้อมูลในเว็บไซต์ของรัฐสภา (www.senate.go.th) ด้วย

ทั้งนี้ ในการขอความอนุเคราะห์ข้อมูลตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๔
คณะกรรมการจะกำหนดระยะเวลาในการส่งข้อมูลกลับมาภายใน ๗ วัน
หรือ ๑๕ วัน (รายชื่อหน่วยงานและเรื่องที่ต้องให้ทำการตรวจสอบปรากฏ
ตามภาคผนวก)

^{๑๖} กระบวนการตามข้อ ๒ และข้อ ๓ เป็นการตรวจสอบโดยละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งใช้เวลา
ดำเนินการค่อนข้างมาก

การเชิญผู้ได้รับการเสนอชื่อมาเข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจง เรื่องที่ถูกร้องเรียน

ในกรณีที่มีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ และข้อมูลหรือข้อเท็จจริงนั้นยังไม่เป็นที่ยุติ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภากำหนดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิชี้แจงและแถลงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพื่อความเป็นธรรม ดังนั้น เมื่อปรากฏว่าผู้ได้รับการเสนอชื่อคนใดมีเรื่องถูกร้องเรียนกล่าวหา คณะกรรมการจะเชิญผู้ได้รับการเสนอชื่อมาเพื่อเข้าร่วมประชุมเพื่อตอบข้อซักถาม หรือให้ข้อมูลข้อเท็จจริงกับคณะกรรมการ และคณะกรรมการอาจเชิญผู้ร้องเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องมาเข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงข้อมูลหรือข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย

การแสดงวิสัยทัศน์

นอกจากการเชิญผู้ได้รับการเสนอชื่อมาเข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงข้อมูลดังกล่าวซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมแล้ว คณะกรรมการจะเชิญผู้ได้รับการเสนอชื่อมาเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงวิสัยทัศน์ เพื่อพิจารณาถึงความรู้ความสามารถ และมุมมองในการทำหน้าที่ในองค์กรอิสระองค์กรนั้นว่ามีอยู่มากน้อยเพียงใด โดยในการดำเนินการที่ผ่านมา คณะกรรมการจะใช้วิธีการตั้งคำถามขึ้น ๑ – ๓ ข้อ ซึ่งเป็นคำถามกลางที่จะใช้กับผู้ได้รับการเสนอชื่อทุกคนโดยเท่าเทียมกัน เพื่อให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อตอบคำถามดังกล่าวภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด เช่น คนละไม่เกิน ๑๐ นาที หรือ ๑๕ นาที เป็นต้น ทั้งนี้ โดยไม่มีการซักถาม และกรณีนี้คณะกรรมการจะทำหนังสือเชิญสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สื่อมวลชน และผู้ที่สนใจเข้าร่วมรับฟัง รวมทั้ง อาจจัดให้มีการถ่ายทอดเสียงการแสดงวิสัยทัศน์ผ่านทางสถานีวิทยุของรัฐสภาด้วย

นอกจากการแสดงวิสัยทัศน์ด้วยการตอบคำถามข้างต้นแล้ว คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อแสดงวิสัยทัศน์ด้วยวิธีอื่น ๆ อีกก็ได้ เช่น การกำหนดให้แสดงวิสัยทัศน์ด้วยเอกสาร เป็นต้น

สำหรับกรณีที่ผู้ได้รับการเสนอชื่อคนใดไม่สามารถมาเข้าร่วมการแสดงผลวิสัยทัศน์ดังกล่าวได้ คณะกรรมการจะไม่ได้ถือว่าเป็นการตัดสิทธิผู้ได้รับการเสนอชื่อในการได้รับการพิจารณาแต่อย่างใด

การจัดทำรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการ

เมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมเสร็จสิ้นแล้ว คณะกรรมการจะรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น และจัดทำรายงานของคณะกรรมการเพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา โดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภากำหนดให้คณะกรรมการจัดทำรายงานเป็นรายงานลับ แต่ในทางปฏิบัติมีการเสนอรายงานเป็น ๒ ส่วน กล่าวคือ

ในส่วนที่ ๑ เอกสารประกอบพิจารณา หรือที่เรียกว่ารายงานเปิดเผย ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป เช่น ประวัติโดยย่อของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ การแสดงวิสัยทัศน์ของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ เป็นต้น โดยรายงานดังกล่าวจะจัดส่งไปกับหนังสือนัดประชุมวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาเป็นการล่วงหน้า

ในส่วนที่ ๒ รายงานลับ (ข้อมูลเชิงลึก) ซึ่งประกอบด้วย ประเด็นข้อร้องเรียน ประเด็นซักถามของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ และผู้เกี่ยวข้อง ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ ตลอดจนรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือร้องเรียน เอกสารที่ผู้ได้รับการเสนอชื่อนำมาชี้แจงแก้ข้อร้องเรียน เป็นต้น

อนึ่ง การตรวจสอบข้อมูลในเชิงลึกตามแนวทางที่ผ่านมา บางครั้ง อาจไม่มีความจำเป็นต้องขอข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ได้รับการเสนอชื่อ หากคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่า ตำแหน่งดังกล่าวไม่มีอำนาจหน้าที่ เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์โดยตรง ดังนั้น ในการจัดทำรายงานการตรวจสอบ ประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการ เสนอชื่อบางตำแหน่ง เช่น กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น หากไม่ปรากฏว่ามีข้อร้องเรียนต่อผู้ได้รับการเสนอชื่อ ก็จะไม่ขอข้อมูลที่ เป็นความลับ คณะกรรมการจะนำเสนอเฉพาะรายงานในส่วนที่เปิดเผย

หลังจากที่คณะกรรมการได้จัดทำรายงานการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมเสร็จสิ้นแล้ว จะเสนอรายงานต่อ ประธานวุฒิสภา โดยในส่วนของรายงานลับ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา กำหนดให้คณะกรรมการนำเสนอในที่ประชุมวุฒิสภาโดยไม่ต้องส่งไป พร้อมกับระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา

เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับรายงานของคณะกรรมการแล้ว จะบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน โดยในส่วนที่เป็นเอกสาร ประกอบการพิจารณา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจะจัดส่งไปพร้อมกับ หนังสือนัดประชุม เพื่อให้สมาชิกได้พิจารณาล่วงหน้า แต่จะไม่จัดส่งรายงานลับของคณะกรรมการไปด้วย

ในวันประชุมเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภากำหนดให้คณะกรรมการการเมืองขอต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อให้มีการประชุมลับตามมาตรา ๑๓๓ ของรัฐธรรมนูญ^{๑๗}

เมื่อถึงระเบียบวาระการประชุมในเรื่องดังกล่าว ประธานวุฒิสภาจะขอให้ประธานคณะกรรมการหรือผู้แทนได้ชี้แจงผลการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของคณะกรรมการการเมืองในภาพรวม และผลการตรวจสอบกระบวนการสรรหาให้ที่ประชุมทราบ ซึ่งการประชุมในช่วงนี้จะเป็นการประชุมโดยเปิดเผย และสมาชิกสามารถอภิปรายหรือซักถามคณะกรรมการในประเด็นที่สงสัยได้

หลังจากการพิจารณาเอกสารประกอบการพิจารณา ซึ่งเป็นส่วนที่เปิดเผยแล้วเสร็จ คณะกรรมการการเมืองจะร้องขอให้มีการประชุมลับ โดยประธานวุฒิสภาจะสั่งให้งดการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้ง จะสั่งให้ผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องออกนอกห้องประชุม และสั่งให้งดใช้เครื่องมือสื่อสารทุกชนิด

จากนั้น เมื่อมีการประชุมลับ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจะแจกสำเนารายงานการประชุมลับให้แก่สมาชิกทุกท่านที่อยู่ในห้องประชุม ซึ่งสมาชิกที่รับสำเนารายงานลับไปต้องลงลายมือชื่อรับเอกสาร

^{๑๗} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๓ “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรประชุมวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ย่อมเป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมแต่ละสภา แต่ถ้าคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกของแต่ละสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภาเท่าที่มีอยู่ร่วมกัน แล้วแต่กรณี ร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ”

เพื่อป้องกันเอกสารสูญหาย ทั้งนี้ สำเนารายงานลำดับดังกล่าวสมาชิกจะนำออกนอกห้องประชุมมิได้

ในการพิจารณาในที่ประชุม สมาชิกจะมีการอภิปรายซักถามถึงข้อสงสัย ซึ่งคณะกรรมการมีการจะมีหน้าที่ชี้แจงข้อเท็จจริงต่าง ๆ และเมื่อการประชุมลับเสร็จสิ้น ประธานวุฒิสภาจะมีคำสั่งให้มีการประชุมโดยเปิดเผย และจะขอให้สมาชิกส่งคืนสำเนารายงานลับในที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อนำไปทำลาย โดยประธานคณะกรรมการ หรือผู้ที่ประธานคณะกรรมการมอบหมายจะเป็นผู้กำกับในการทำลาย ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา จากนั้น ประธานวุฒิสภาจะขอให้มีการลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบ ด้วยวิธีการลงคะแนนลับ โดยใช้บัตรลงคะแนนที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดทำขึ้น ซึ่งในบัตรลงคะแนดังกล่าวจะประกอบด้วยรายชื่อของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อทุกคน และมีช่องลงคะแนน โดยก่อนการลงคะแนนประธานวุฒิสภาจะขอให้มีการตั้งกรรมการตรวจนับคะแนนซึ่งมาจากสมาชิกที่อยู่ในที่ประชุม

ในการลงคะแนนเลขาธิการวุฒิสภาจะเรียกชื่อสมาชิกเรียงตามลำดับอักษรเพื่อมารับบัตรลงคะแนนก่อนที่จะไปลงคะแนนยังคูหาที่จัดเตรียมไว้ในห้องประชุมวุฒิสภา และนำบัตรที่ลงคะแนนแล้วมาหย่อนลงในกล่องรับบัตรลงคะแนน หรืออาจจะดำเนินการเลือกโดยวิธีอื่นตามที่ประชุมจะเห็นสมควร

หลังจากสมาชิกลงคะแนนแล้วเสร็จ ประธานวุฒิสภาจะขอให้กรรมการตรวจนับคะแนนได้ทำการตรวจนับคะแนน เมื่อการนับคะแนนเสร็จสิ้นประธานวุฒิสภาจะประกาศผลการลงคะแนนให้ที่ประชุมทราบ

เกณฑ์คะแนนที่จะถือว่าผู้ได้รับการเสนอชื่อได้รับความเห็นชอบหรือได้รับเลือก

เกณฑ์คะแนนที่จะถือว่าผู้ได้รับการเสนอชื่อคนใดได้รับความเห็นชอบหรือได้รับเลือกนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มิได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะว่าผู้ได้รับความเห็นชอบ หรือได้รับเลือกจะต้องได้รับคะแนนเสียงจำนวนเท่าใด ดังนั้น เกณฑ์คะแนนที่จะถือว่าผู้ได้รับการเสนอชื่อได้รับความเห็นชอบหรือได้รับเลือกจึงถึงจำนวนคะแนนเสียงข้างมากในที่ประชุม

ในการให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประเภทผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รัฐธรรมนูญกำหนดว่า ในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบในรายชื่อใดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ส่งรายชื่อนั้นกลับไปยังคณะกรรมการสรรหาพร้อมด้วยเหตุผล^{๑๘} เพื่อให้ดำเนินการสรรหาใหม่ หากคณะกรรมการสรรหาไม่เห็นด้วยกับวุฒิสภา และมีมติยืนยันตามมติเดิมด้วยคะแนนเอกฉันท์^{๑๙} ให้ส่งรายชื่อนั้นให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป แต่ถ้ามติที่ยืนยันตามมติเดิมไม่เป็นเอกฉันท์ให้เริ่มกระบวนการสรรหาใหม่ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มิเหตุให้ต้องดำเนินการดังกล่าว

^{๑๘} กรณีกรรมการการเลือกตั้งรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้โดยตรงว่าวุฒิสภาต้องให้เหตุผล

^{๑๙} กรณีกรรมการการเลือกตั้งที่มาจากการสรรหาของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ใช้มติไม่น้อยกว่าสองในสามของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ส่วนการให้ความเห็นชอบตุลาการศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลปกครองสูงสุด เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และอัยการสูงสุด รวมทั้ง การเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่วุฒิสภานเลือก กรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ไม่มีบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าว คงใช้เกณฑ์คะแนนเสียงข้างมากของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น โดยการลงมติจะใช้วิธีลงคะแนนลับเช่นเดียวกัน ซึ่งบุคคลใดที่ไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา จะไม่สามารถดำรงตำแหน่งได้ ดังนั้น องค์กรที่มีหน้าที่เสนอชื่อบุคคลเพื่อขอความเห็นชอบจะต้องเสนอรายชื่อบุคคลอื่นมายังประธานวุฒิสภาเพื่อขอความเห็นชอบต่อไปจนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา

การดำเนินการหลังจากที่วุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบ

หลังจากที่วุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งในส่วน of ศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ๔ องค์กร คือ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ คือ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แล้วหากผู้ได้รับความเห็นชอบยังคงดำรงตำแหน่งหรือประกอบอาชีพอันเป็นข้อห้ามตามที่กฎหมายกำหนด บุคคลดังกล่าวจะต้องลาออกจากตำแหน่งหรือเลิกประกอบอาชีพต่าง ๆ ภายในเวลาที่กำหนดก่อน เช่น การเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือของหน่วยงานของรัฐ หรือดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหา

ผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด หรือ ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด บุคคลนั้นจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อได้ลาออก หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าได้เลิกประกอบวิชาชีพอิสระนั้นแล้ว ซึ่งต้องกระทำภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบ ถ้ามิได้ ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด จะถือว่าผู้นั้น มิเคยได้รับความเห็นชอบ

ส่วนกรณีตำแหน่งอื่น เช่น กรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ นั้น ไม่มีบทบัญญัติลักษณะดังกล่าว ยกเว้นกรณีตุลาการศาลปกครอง และกรรมการตุลาการ ศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาเลือกที่จะต้องลาออกจากตำแหน่งต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนดภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบ หรือได้รับเลือกแต่เป็นขั้นตอนที่ต้องดำเนินการยังสำนักงานศาลปกครอง

การเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการ

ในกรณีขององค์กรอิสระที่จะต้องมีตำแหน่งประธานกรรมการ รัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้ได้รับความเห็นชอบทั้งหมดเลือกกันเองให้คนหนึ่ง เป็นประธาน แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบเพื่อดำเนินการต่อไป กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ที่ได้รับเลือก เป็นกรรมการ จะประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ ซึ่งประธานวุฒิสภาจะนำรายชื่อประธาน กรรมการและกรรมการ ขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งดังกล่าวต่อไป

ส่วนกรณีที่ไม่ต้องมีการเลือกกันเองเพื่อเป็นประธาน คือ ตำแหน่ง ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และอัยการสูงสุด ประธานวุฒิสภานำรายชื่อขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้ง

กรณี ตุลาการศาลปกครองสูงสุด กรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ กรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้นำรายชื่อขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้ง ส่วนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จะเป็นผู้นำรายชื่อขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้ง

สำหรับตำแหน่งกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นตำแหน่งที่ไม่ต้องมีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

บทที่ ๕

ผู้ดำรงตำแหน่งที่วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนออกจากตำแหน่ง

- กฎหมายที่ให้อำนาจ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๐ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕

- ตำแหน่งที่ร้องขอถอดถอน

๑. นายกรัฐมนตรี
๒. รัฐมนตรี
๓. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
๔. สมาชิกวุฒิสภา
๕. ประธานศาลฎีกา
๖. ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
๗. ประธานศาลปกครองสูงสุด
๘. อัยการสูงสุด
๙. ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
๑๐. กรรมการการเลือกตั้ง
๑๑. ผู้ตรวจการแผ่นดิน
๑๒. กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
๑๓. ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
๑๔. รองประธานศาลฎีกา

๑๕. รองประธานศาลปกครองสูงสุด
๑๖. หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร
๑๗. รองอัยการสูงสุด
๑๘. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงหรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับอื่น
ที่เทียบเท่า

ทั้งนี้ คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” นั้น นิยามความหมายไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔ หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม ทบวง หรือกระทรวงสำหรับข้าราชการพลเรือน ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการเหล่าทัพ หรือผู้บัญชาการทหารสูงสุดสำหรับข้าราชการทหาร ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกรุงเทพมหานคร กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติ

- ผู้มีสิทธิร้องขอ^{๒๐}

มี ๓ กรณี ดังนี้

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

๒. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน

๓. สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา (เฉพาะถดถอนสมาชิกวุฒิสภา)

- พฤติการณ์ที่กล่าวหา^{๒๑}

๑. มีพฤติการณ์ร้ายรอยผิดปกติ

๒. ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่

๓. ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

๔. ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

๕. ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

หรือกฎหมาย

๖. ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

^{๒๐} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๑ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๗

^{๒๑} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๐ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕

- วิธีการกล่าวหา^{๒๒}

กรณีที่ ๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ดำเนินการดังนี้

๑. คำร้องขอต้องทำเป็นหนังสือ ระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งเป็นข้อ ๆ อย่างชัดเจน และต้องระบุพยานหลักฐานหรือเบาะแสตามสมควรและเพียงพอที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ พร้อมกับต้องลงลายมือชื่อของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาที่เข้าชื่อร้องขอ โดยระบุ วัน เดือน ปี ที่ลงลายมือชื่อให้ชัดเจน

๒. ยื่นคำร้องขอต่อประธานวุฒิสภา

กรณีที่ ๒ ประชาชนร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ดำเนินการดังนี้

๑. ต้องมีผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อจำนวนไม่เกิน ๑๐๐ คน เพื่อดำเนินการจัดทำคำร้องและรับรองลายมือชื่อของประชาชนที่เข้าชื่อจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน

๒. ผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อและผู้เข้าชื่อต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

๓. ผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อต้องไปแสดงตนต่อประธานวุฒิสภา ก่อนเริ่มรวบรวมรายชื่อประชาชนผู้มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอ

^{๒๒} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๔ และมาตรา ๒๗๑ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๒ โดยมาตรา ๖๐ วรรคหนึ่ง มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๔

๔. การจัดทำคำร้องขอให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง ต้องทำเป็นหนังสือระบุชื่อ อายุ ที่อยู่ หมายเลขประจำตัวประชาชนพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และลงลายมือชื่อของผู้ร้องขอ โดยระบุวัน เดือน ปี ที่ลงลายมือชื่อให้ชัดเจน และต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งเป็นข้อ ๆ อย่างชัดเจน พร้อมทั้งต้องระบุพยานหลักฐานหรือเบาะแสตามสมควรและเพียงพอที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

๕. ยื่นคำร้องขอต่อประธานวุฒิสภาภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อไปแสดงตนต่อประธานวุฒิสภา

- ประธานวุฒิสภาตรวจสอบและพิจารณาคำร้องขอ^{๒๓}

เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องขอแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการตรวจสอบและพิจารณาว่าคำร้องขอถูกต้องและครบถ้วนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖๑ หรือมาตรา ๖๒ ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ

๑. กรณีที่ประธานวุฒิสภาเห็นว่าคำร้องขอถูกต้องและครบถ้วน
ให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง โดยเร็ว

^{๒๓} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๔

๒. กรณีที่ประธานวุฒิสภาเห็นว่าคำร้องขอไม่ถูกต้องหรือ ไม่ครบถ้วน ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ผู้ร้องขอหรือผู้ริเริ่มทราบโดยเร็ว เพื่อดำเนินการให้ถูกต้อง โดยผู้ร้องขอหรือผู้ริเริ่มต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ และส่งให้ประธานวุฒิสภาภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานวุฒิสภา

กรณีที่ประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องขอที่ได้แก้ไขแล้ว ให้ตรวจสอบคำร้องขอให้เสร็จภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอนั้น ว่าได้แก้ไขครบถ้วนถูกต้องแล้วหรือไม่

- กรณีที่เห็นว่าได้แก้ไขถูกต้องหรือครบถ้วน ให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว

- กรณีที่เห็นว่ามิได้แก้ไขให้ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องขอคืนให้แก่ผู้ร้องขอหรือผู้ริเริ่ม แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิที่ผู้ร้องขอหรือผู้ริเริ่มจะยื่นคำร้องขอในประเด็นดังกล่าวเข้ามาใหม่

- การไต่สวนข้อเท็จจริง การลงมติ และผลการลงมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.^{๒๔}

๑. การไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๑.๑ ก่อนดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ

^{๒๔} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๒ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๔ ถึงมาตรา ๕๗ โดยมาตรา ๔๔/๑ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๕/๑ มาตรา ๔๖ (๑) มาตรา ๕๐ (๓) และมาตรา ๕๓ มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๔ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔

แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องกล่าวหานั้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปก็ได้ ในการนี้ เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยให้ถือว่าเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๑.๒ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดเพื่อดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช.ก็ได้ ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยคณะอนุกรรมการที่แต่งตั้งจะต้องประกอบด้วยกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน ๑ คน ทำหน้าที่ประธานอนุกรรมการ โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ

๑.๓ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้พนักงานไต่สวนดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง รวบรวมพยานหลักฐาน และสรุปสำนวนเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาวินิจฉัยก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

๑.๔ การดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงให้แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควรที่ผู้ถูกกล่าวหาจะมาชี้แจงข้อกล่าวหาแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ปากคำประกอบการชี้แจง ในการชี้แจงข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหาให้มีสิทธินำทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจเข้าฟังในการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้

๑.๕ เมื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเสนอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช.

๒. การลงมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เมื่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว ให้จัดให้มีการประชุมภายใน ๓๐ วัน เพื่อพิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติวินิจฉัยว่าช้อกล่าวหาผิดหรือไม่ พร้อมทั้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำรายงานเสนอต่อวุฒิสภา โดยในรายงานดังกล่าวต้องระบุให้ชัดเจนว่าช้อกล่าวหาตามคำร้องขอช้อใดมีมูลหรือไม่ เพียงใด มีพยานหลักฐานที่ควรเชื่อได้อย่างไร พร้อมทั้งระบุช้อช้อติว่าจะให้ดำเนินการอย่างไรด้วย

ทั้งนี้ มติในการวินิจฉัยว่าช้อกล่าวหาผิดมีมูล ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

๒.๑ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าช้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ช้อกล่าวหาเป็นอันตกไป และดำเนินการดังนี้

- ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานไปยังประธานวุฒิสภา โดยเร็ว

๒.๒ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าช้อกล่าวหาใดมีมูล ให้ดำเนินการดังนี้

- ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานวุฒิสภา โดยเร็ว เพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาถอดถอน

- ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถ้าผลการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีมูลความผิดอาญาหรือร้ายแรงผิดปกติ และผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลตามมาตรา ๕๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๒๕๕๑ เว้นแต่ัยการสูงสุด

ในกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งให้ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินการคดีได้ ให้อัยการสูงสุดแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อให้ดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีผู้แทนจากแต่ละฝ่ายจำนวนเท่ากัน เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ แล้วส่งให้อัยการสูงสุด เพื่อฟ้องคดีต่อไป ในกรณีที่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีเองหรือแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องคดีแทนก็ได้

๒.๓ กรณีผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการ หรือถึงแก่ความตายในระหว่างไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริง หากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการ เพราะเหตุใด ๆ นอกจากถึงแก่ความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินการคดีอาญา ดำเนินการทางวินัย หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แล้วแต่กรณี ต่อไปได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการอันเนื่องมาจากความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไปได้

๓. ผลการลงมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติดังกล่าว ผู้ดำรงตำแหน่งที่ถูกกล่าวหา จะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้จนกว่าวุฒิสภามีมติ

- การพิจารณา การลงมติ และผลการลงมติของวุฒิสภา^{๒๔}

๑. การพิจารณาของวุฒิสภา

กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ว่าข้อกล่าวหาที่มาจาก การเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาออกจากตำแหน่ง มีมูลและได้รายงานไปยังวุฒิสภาแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีการประชุม วุฒิสภาเพื่อพิจารณามีมติโดยเร็ว

กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานให้นอกสมัยประชุม ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ เพื่อนำความกราบบังคมทูล เพื่อมีพระบรมราชโองการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญ และให้ประธานรัฐสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๒. การลงมติของวุฒิสภา

สมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการออกเสียงลงคะแนน ซึ่งต้อง กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ มติที่ให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งให้ถือเอา คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ วุฒิสภา

^{๒๔} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๓ และมาตรา ๒๗๔ ประกอบพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๕ โดยมาตรา ๖๕ มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๐

๓. ผลการลงมติของวุฒิสภา^{๒๖}

ผู้ใดถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง หรือให้ออกจากราชการนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติให้ถอดถอน และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดในทางการเมืองหรือในหน่วยงานของรัฐ หรือในการรับราชการเป็นเวลา ๕ ปี

มติของวุฒิสภาให้เป็นที่สุด และจะมีการร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าวโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีกมิได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี

เมื่อวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งมติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกถอดถอนจากตำแหน่ง เลขานุการคณะรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

^{๒๖} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๔ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖๔

บทที่ ๖

การขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ที่จะต้องยื่นคำร้องขอถอดถอน

- **กฎหมายที่ให้อำนาจ**

การขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กรณีนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๕๘ หรือกรณีรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ตามมาตรา ๑๕๙ ที่จะต้องยื่นคำร้องขอถอดถอน ตามมาตรา ๒๗๑

- **ตำแหน่งที่ร้องขอถอดถอน**

๑. นายกรัฐมนตรี
๒. รัฐมนตรี

- **ผู้มีสิทธิร้องขอ**

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

- **พฤติการณ์ที่กล่าวหา**

๑. ร่ำรวยผิดปกติ
๒. ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการ
๓. จงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

- **วิธีการกล่าวหา**

การเสนอผู้ตดิขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรีต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือการเสนอผู้ตดิขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี เป็นรายบุคคลต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๖ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

ทั้งนี้ การเสนอผู้ตดิดังกล่าวข้างต้น ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ พฤติกรรมของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่มีพฤติการณ์ร้ายรายผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือจงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย จะเสนอโดยไม่มีการยื่นคำร้องขอให้ถอดถอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๑ ก่อนมิได้ และเมื่อได้มีการยื่นคำร้องขอตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๑ แล้ว ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องรอผลการดำเนินการ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ โดยคำร้องขอถอดถอนดังกล่าวต้องมี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิก ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และต้องดำเนินการดังนี้

๑. คำร้องขอต้องทำเป็นหนังสือ ระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหา ผู้ดำรงตำแหน่งเป็นข้อ ๆ อย่างชัดเจน และต้องระบุยานหลักฐานหรือ เบาะแสตามสมควรและเพียงพอที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวน ข้อเท็จจริงต่อไปได้ พร้อมกับต้องลงลายมือชื่อของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เข้าชื่อร้องขอ โดยระบุ วัน เดือน ปี ที่ลงลายมือชื่อให้ชัดเจน

๒. ยื่นคำร้องขอต่อประธานวุฒิสภา

- ประธานวุฒิสภาตรวจสอบและพิจารณาคำร้องขอ^{๒๔}

เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องขอแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการตรวจสอบและพิจารณาว่าคำร้องขอถูกต้องและครบถ้วนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖๒ หรือไม่ ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ

๑. กรณีที่ประธานวุฒิสภาเห็นว่าคำร้องขอถูกต้องและครบถ้วน
ให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง โดยเร็ว

๒. กรณีที่ประธานวุฒิสภาเห็นว่าคำร้องขอไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ผู้ร้องขอทราบโดยเร็ว เพื่อดำเนินการให้ถูกต้อง โดยผู้ร้องขอต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จและส่งให้ประธานวุฒิสภาภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานวุฒิสภา

กรณีที่ประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องขอที่ได้แก้ไขแล้ว ให้ตรวจสอบคำร้องขอให้เสร็จภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอนั้น ว่าได้แก้ไขครบถ้วนถูกต้องแล้วหรือไม่

- กรณีที่เห็นว่าได้แก้ไขถูกต้องหรือครบถ้วน
ให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว

- กรณีที่เห็นว่ามิได้แก้ไขให้ถูกต้องหรือครบถ้วน
ให้ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องขอคืนให้แก่ผู้ร้องขอ แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิที่ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องขอในประเด็นดังกล่าวเข้ามาใหม่

^{๒๔} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๔

• การไต่สวนข้อเท็จจริง การลงมติ และผลการลงมติของ คณะกรรมการ ป.ป.ช.^{๒๙}

๑. การไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๑.๑ ก่อนดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องกล่าวหา นั้น เพื่อให้ได้ ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปก็ได้ ในกรณีนี้ เลขาธิการ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ แทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยให้ถือว่าเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. และพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๑.๒ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด เพื่อดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช.ก็ได้ ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของ คณะอนุกรรมการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยคณะอนุกรรมการที่แต่งตั้งจะต้อง ประกอบด้วยกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน ๑ คน ทำหน้าที่ประธานอนุกรรมการ โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และอนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

^{๒๙} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๒ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๔ ถึงมาตรา ๕๗ โดยมาตรา ๔๔/๑ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๕/๑ มาตรา ๔๖ (๑) มาตรา ๕๐ (๓) และมาตรา ๕๓ มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔

๑.๓ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้พนักงานไต่สวนดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง รวบรวม พยานหลักฐาน และสรุปสำนวนเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณา วินิจฉัยก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

๑.๔ การดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงให้แจ้งข้อกล่าวหา ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควรที่ผู้ถูกกล่าวหาจะมา ชี้แจงข้อกล่าวหาแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ปากคำ ประกอบการชี้แจง ในการชี้แจงข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหา ให้มีสิทธินำพยานความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจเข้าฟังในการชี้แจง หรือให้ปากคำของตนได้

๑.๕ เมื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเสนอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช.

๒. การลงมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เมื่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับสำนวนการไต่สวน ข้อเท็จจริงแล้ว ให้จัดให้มีการประชุมภายใน ๓๐ วัน เพื่อพิจารณาสำนวน การไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติวินิจฉัยว่าข้อกล่าวหาผิดหรือไม่ พร้อมทั้ง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำรายงานเสนอต่อวุฒิสภา โดยในรายงานดังกล่าว ต้องระบุให้ชัดเจนว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องขอข้อใดมีมูลหรือไม่ เพียงใด มีพยานหลักฐานที่ควรเชื่อได้อย่างไร พร้อมทั้งระบุข้อยุติว่าจะให้ดำเนินการ อย่างไรด้วย

ทั้งนี้ มติในการวินิจฉัยว่าข้อกล่าวหาผิดมีมูล ต้องมีคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

๒.๑ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาใด ไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาเป็นอันตกไป และดำเนินการดังนี้

- ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานไปยัง
ประธานวุฒิสภา โดยเร็ว

๒.๒ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาใด
มีมูล ให้ดำเนินการดังนี้

- ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและ
เอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานวุฒิสภา โดยเร็ว เพื่อให้วุฒิสภา
พิจารณาถอดถอน

- ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและ
เอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการฟ้องคดี
ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถ้าผลการไต่สวน
ข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีมูลความผิดอาญาหรือร้ายแรงผิดปกติ

ในกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่ารายงาน เอกสาร
และความคิดเห็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งให้ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้
ให้อัยการสูงสุดแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อให้ดำเนินการต่อไป
โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีนี้
ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง
โดยมีผู้แทนจากแต่ละฝ่ายจำนวนเท่ากัน เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน
ให้สมบูรณ์ แล้วส่งให้อัยการสูงสุด เพื่อฟ้องคดีต่อไป ในกรณีที่คณะทำงาน
ดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีได้ ให้คณะกรรมการ
ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีเองหรือแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องคดีแทน
ก็ได้

๒.๓ กรณีผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่ง หรือถึงแก่ความตาย
ในระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริง หากปรากฏว่า
ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุใด ๆ นอกจากถึงแก่ความตาย

ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินคดีอาญา หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แล้วแต่กรณี ต่อไปได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งอันเนื่องมาจากความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไปได้

๓. ผลการลงมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติดังกล่าว ผู้ดำรงตำแหน่งที่ถูกกล่าวหาจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปมิได้จนกว่าวุฒิสภามีมติ

• การพิจารณา การลงมติ และผลการลงมติของวุฒิสภา^{๓๐}

๑. การพิจารณาของวุฒิสภา

กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ว่าข้อกล่าวหาที่มาจาก การเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาออกจากตำแหน่ง มีมูลและได้รายงานไปยังวุฒิสภาแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีการประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณามีมติโดยเร็ว

กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานให้ออกสมัยประชุม ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญ และให้ประธานรัฐสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

^{๓๐} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๓ และมาตรา ๒๗๔ ประกอบพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๕ โดยมาตรา ๖๕ มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๐

๒. การลงมติของวุฒิสภา

สมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการออกเสียงลงคะแนน ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ มติที่ให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

๓. ผลการลงมติของวุฒิสภา^{๑๑}

ผู้ใดถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติให้ถอดถอน และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดในทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปี

มติของวุฒิสภาให้เป็นที่สุด และจะมีการร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าวโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีกมิได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี

เมื่อวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งมติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกถอดถอนจากตำแหน่ง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

^{๑๑} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖๕

บทที่ ๗

ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เนื่องจากกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม มาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

- กฎหมายที่ให้อำนาจ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๙ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๘/๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๖

- ตำแหน่งที่ร้องขอถอดถอน

๑. นายกรัฐมนตรี
๒. รัฐมนตรี
๓. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
๔. สมาชิกวุฒิสภา
๕. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น
๖. ผู้บริหารระดับสูง

คำว่า “ผู้บริหารระดับสูง” นั้น นิยามความหมายไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง กรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ กรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่ง

ตั้งแต่ผู้อำนวยการระดับต้นหรือเทียบเท่าของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หน่วยงานที่ใช้อำนาจหรือได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครอง และให้หมายความรวมถึงบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลหน่วยงานดังกล่าว และเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

- ผู้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.
 - ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- พฤติการณ์ที่กล่าวหา
 - กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง
- วิธีการกล่าวหา
 - ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว โดยให้ถือเป็นเหตุที่จะถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐

• การไต่สวนข้อเท็จจริง การลงมติ และผลการลงมติของ คณะกรรมการ ป.ป.ช.^{๓๒}

๑. การไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๑.๑ ก่อนดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องกล่าวหา นั้น เพื่อให้ได้ ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปก็ได้ ในการนี้ เลขาธิการ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ แทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยให้ถือว่าเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. และพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๑.๒ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด เพื่อดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช.ก็ได้ ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของ คณะอนุกรรมการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยคณะอนุกรรมการที่แต่งตั้งจะต้อง ประกอบด้วยกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน ๑ คน ทำหน้าที่ประธานอนุกรรมการ โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และอนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

^{๓๒} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๒ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๔ ถึงมาตรา ๕๗ โดยมาตรา ๔๔/๑ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๕/๑ มาตรา ๔๖ (๑) มาตรา ๕๐ (๓) มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔/๑ มีการแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๔ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๖

๑.๓ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้พนักงานไต่สวนดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง รวบรวม พยานหลักฐาน และสรุปสำนวนเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณา วินิจฉัยก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

๑.๔ การดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงให้แจ้งข้อกล่าวหา ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควรที่ผู้ถูกกล่าวหาจะ มาชี้แจงข้อกล่าวหาแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ปากคำ ประกอบการชี้แจง ในการชี้แจงข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหา ให้มีสิทธินำทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจเข้าฟังในการชี้แจง หรือให้ปากคำของตนได้

๑.๕ เมื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเสนอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช.

๑.๖ เมื่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับสำนวนการ ไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว ให้จัดให้มีการประชุมภายใน ๓๐ วัน เพื่อพิจารณา สำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติวินิจฉัยว่าข้อกล่าวหามีมูลหรือไม่

๒. การลงมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

มติในการวินิจฉัยว่าข้อกล่าวหาใดมีมูล ต้องมีคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

๒.๑ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาใด ไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาเป็นอันตกไป

๒.๒ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาใด มีมูล ให้ดำเนินการดังนี้

- ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและ เอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานวุฒิสภา โดยเร็ว เพื่อให้วุฒิสภา พิจารณาถอดถอน ทั้งนี้ รายงานดังกล่าวต้องระบุให้ชัดเจนว่าข้อกล่าวหา

ตามคำร้องขอข้อใดมีมูลหรือไม่ เพียงใด มีพยานหลักฐานที่ควรเชื่อได้อย่างไร พร้อมทั้งระบุข้อยุติว่าจะให้ดำเนินการอย่างไรด้วย

- ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถ้าผลการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีมูลความผิดอาญาหรือร่ำรวยผิดปกติ

ในกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งให้ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ให้อัยการสูงสุดแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อให้ดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีผู้แทนจากแต่ละฝ่ายจำนวนเท่ากัน เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ แล้วส่งให้อัยการสูงสุด เพื่อฟ้องคดีต่อไป ในกรณีที่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีเองหรือแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องคดีแทนก็ได้

๒.๓ กรณีผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการ หรือถึงแก่ความตายในระหว่างไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริง หากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการ เพราะเหตุใด ๆ นอกจากถึงแก่ความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินคดีอาญา ดำเนินการทางวินัย หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แล้วแต่กรณี ต่อไปได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการอันเนื่องมาจากความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไปได้

๓. ผลการลงมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติดังกล่าว ผู้ดำรงตำแหน่งที่ถูกกล่าวหา จะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้จนกว่าวุฒิสภาจะมีมติ

• การพิจารณา การลงมติ และผลการลงมติของวุฒิสภา^{๓๓}

๑. การพิจารณาของวุฒิสภา

กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ว่าข้อกล่าวหาที่มาจาก การเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาออกจากตำแหน่ง มีมูลและได้รายงานไปยังวุฒิสภาแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีการประชุม วุฒิสภาเพื่อพิจารณามีมติโดยเร็ว

กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานให้นอกสมัยประชุม ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ เพื่อนำความกราบบังคมทูล เพื่อมีพระบรมราชโองการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญ และให้ประธานรัฐสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๒. การลงมติของวุฒิสภา

สมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการออกเสียงลงคะแนน ซึ่งต้อง กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ มติที่ให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งให้ถือเอา คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ วุฒิสภา

^{๓๓} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๓ และมาตรา ๒๗๔ ประกอบพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๘/๑ มาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๕ โดยมาตรา ๕๘/๑ และมาตรา ๖๔ มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๐

๓. ผลการลงมติของวุฒิสภา^{๓๔}

ผู้ใดถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง หรือให้ออกจากราชการนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติให้ถอดถอน และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดในทางการเมืองหรือในหน่วยงานของรัฐ หรือในการรับราชการเป็นเวลา ๕ ปี

มติของวุฒิสภาให้เป็นที่สุด และจะมีการร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าวโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีกมิได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี

เมื่อวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งมติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกถอดถอนจากตำแหน่ง เลขานุการคณะรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

^{๓๔} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖๕

ภาคผนวก

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการในองค์การอิสระตามที่
รัฐธรรมนูญฯ หรือกฎหมายอื่นกำหนด

๑. ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์และ
สาขารัฐศาสตร์ ตามมาตรา ๒๐๔ (๓) และ (๔) ต้องมีคุณสมบัติ
และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๕ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย

คุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๔ (๓) และ (๔)

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ
ทางด้านนิติศาสตร์อย่างแท้จริง

(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือ
สังคมศาสตร์อื่น ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารราชการ
แผ่นดินอย่างแท้จริง

คุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๕ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์

(๓) เคยเป็นรัฐมนตรี ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด
กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในหน่วยราชการที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดี
หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ หรือเคยเป็นทนายความ

ที่ประกอบวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องไม่น้อยกว่าสามสิบปีนับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๕ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วย

กฎหมาย

- (๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๕) ตัดยาเสพติดให้โทษ
- (๖) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของ

ศาล

(๘) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุก โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๙) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๑) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๖๓

(๑๒) เคยถูกวุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

(๑๓) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๔) ไม่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของ พรรคการเมือง ในระยะสามปีก่อนดำรงตำแหน่ง

(๑๕) ไม่เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ข้อห้ามในการดำรงตำแหน่ง

ตามมาตรา ๒๐๗ ของรัฐธรรมนูญ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ต้องไม่ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
- (๒) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของ รัฐวิสาหกิจหรือของหน่วยงานของรัฐ
- (๓) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ ดำเนินธุรกิจ โดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของ บุคคลใด

(๔) ไม่ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด

ในกรณีที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุดเลือกบุคคล หรือวุฒิสภาให้ความเห็นชอบบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) โดยได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ผู้ได้รับ เลือกจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อตนได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบ วิชาชีพอิสระดังกล่าวแล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับ เลือกหรือได้รับความเห็นชอบ แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือเลิกประกอบ

วิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยรับเลือกหรือได้รับความเห็นชอบให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๔ และมาตรา ๒๐๖ แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับ

๒. กรรมการการเลือกตั้ง ต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คุณสมบัติตามมาตรา ๒๓๐ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๓๐ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วย

กฎหมาย

- (๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๕) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๖) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๘) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึง

ห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๙) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ
หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำ
การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็น
ของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๑) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตาม
มาตรา ๒๖๓

(๑๒) เคยถูกวุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออก
จากตำแหน่ง

(๑๓) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการ
การเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๔) ไม่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรค
การเมือง ในระยะสามปีก่อนดำรงตำแหน่ง

(๑๕) ไม่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดิน
กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงิน
แผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ข้อห้ามในการดำรงตำแหน่ง

ข้อห้ามในการดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง เหมือนกับ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๓. ผู้ตรวจการแผ่นดิน ต้องเป็นผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความรอบรู้และมีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิชาทฤษฎี หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๑

คุณสมบัติตามมาตรา ๑๑ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเสนอชื่อ
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่เคยเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (๒) ไม่เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง
- (๓) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๔) ไม่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือผู้มีตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสามปีก่อนวันสรรหาตามมาตรา ๖ (๒)
- (๕) ไม่เป็นกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๖) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี
- (๗) ไม่เคยถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (๘) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เพราะกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๙) ไม่เคยถูกวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(๑๐) ไม่เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๔. กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ต้องเป็นผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔๖ ประกอบมาตรา ๒๐๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๕ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์

(๓) เคยเป็นรัฐมนตรี กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในหน่วยราชการที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดี หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ ผู้แทนองค์การพัฒนาเอกชน หรือผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีองค์กรวิชาชีพตามกฎหมายมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบปี ซึ่งองค์การพัฒนาเอกชนหรือองค์กรวิชาชีพนั้นให้การรับรองและเสนอชื่อเข้าสู่กระบวนการสรรหา

ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๕ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วย

กฎหมาย

- (๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๕) ตติยาเสพติดให้โทษ
- (๖) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของ

ศาล

(๘) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุก โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๙) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๑) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามมาตรา ๒๖๓

(๑๒) เคยถูกวุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

(๑๓) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๔) ไม่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง ในระยะสามปีก่อนดำรงตำแหน่ง

(๑๕) ไม่เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ข้อห้ามในการดำรงตำแหน่ง

ข้อห้ามในการดำรงตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเหมือนกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๕. กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีความเป็นอิสระและเป็นกลาง และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๑

คุณสมบัติตามมาตรา ๖ ดังต่อไปนี้

๑. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
๒. มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์
๓. มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
๔. มีคุณสมบัติในแต่ละประเภท ดังต่อไปนี้
 - (๑) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ ๑๐ หรือเทียบเท่า ซึ่งมีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน จำนวนสองคน
 - (๒) เป็นผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง เศรษฐศาสตร์หรือการบริหารธุรกิจ จำนวนสองคน
 - (๓) เป็นผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านนิติศาสตร์ จำนวนสองคน
 - (๔) เป็นผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านวิศวกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือศาสตร์สาขาอื่นที่เป็นประโยชน์แก่งานการตรวจเงินแผ่นดิน จำนวนหนึ่งคน

สำหรับบุคคลตาม (๒) ถึง (๔) ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ ๑๐ หรือเทียบเท่า

(ข) เป็นหรือเคยเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาและดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์มาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

(ค) เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชีหรือวิชาชีพและดำรงตำแหน่งผู้บริหารในหน่วยงานของรัฐ

(ง) เคยดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ กรรมการผู้จัดการ ในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวรวมเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี

ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น

(๒) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งของพรรคการเมือง ในระยะสามปีก่อนดำรงตำแหน่ง

(๓) เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๖) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๗) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๘) ตัดยาเสพติดให้โทษ

(๙) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๑๐) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๑) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๓) เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

(๑๔) เป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในระยะสองปีก่อนดำรงตำแหน่ง

๖. ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ประจักษ์ มีความเป็นอิสระและเป็นกลาง และต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๕๕ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๑

คุณสมบัติตามมาตรา ๕๕

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเสนอชื่อ

(๓) มีวุฒิการศึกษาในระดับตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไปในสาขาวิชาการบัญชี เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ หรือการบริหารจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ หรือจากสถาบันการศึกษาในต่างประเทศที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนรับรองวิทยฐานะ

(๔) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ ๑๐ หรือเทียบเท่าซึ่งมีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน

ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๖

- (๑) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น
- (๒) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งของพรรคการเมือง ในระยะสามปีก่อนดำรงตำแหน่ง
- (๓) เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๖) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๗) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๘) ตัดยาเสพติดให้โทษ
- (๙) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๑๐) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๑๑) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ
- (๑๒) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (๑๓) เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง
- (๑๔) เป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในระยะสองปีก่อนดำรงตำแหน่ง

ข้อห้ามในการดำรงตำแหน่ง

ข้อห้ามในการดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน เหมือนกับบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญ

๗. กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ^๑ ต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ ประจักษ์ และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

คุณสมบัติตามมาตรา ๖ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์

ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖ ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๒) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งของพรรคการเมือง
- (๓) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๔) ไม่ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๕) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

^๑ ตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๓๐๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้ คณะรัฐมนตรีที่เข้าบริหารราชการแผ่นดินภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรก ตามรัฐธรรมนูญนี้ ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภา

(๖) ไม่เป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่ โดยหมายของศาล

(๗) ไม่เป็นบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันได้รับการเสนอชื่อ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๘) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือจากหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริต ต่อหน้าที่ หรือเพราะประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๙) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สิน ตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๐) ไม่เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือ สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๑๑) ไม่เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

ข้อห้ามในการดำรงตำแหน่ง

ข้อห้ามในการดำรงตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เหมือนกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๘. ตุลาการศาลปกครองสูงสุด และกรรมการตุลาการ ศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา ๑๓ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

คุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี
- (๓) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ ที่ ก.ศ.ป. กำหนด และ
- (๔) มีคุณสมบัติอื่นอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้
 - (ก) เป็นหรือเคยเป็นกรรมการร่างกฎหมาย กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ หรือกรรมการกฤษฎีกา
 - (ข) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น
 - (ค) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือเทียบเท่า หรือตุลาการพระธรรมนูญศาลทหารสูงสุด
 - (ง) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอัยการพิเศษประจำเขตหรือเทียบเท่า
 - (จ) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่าหรือตำแหน่งอื่นในหน่วยงานของรัฐที่เทียบเท่าตามที่ ก.ศ.ป. ประกาศกำหนด
 - (ฉ) เป็นหรือเคยเป็นผู้สอนวิชาในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือวิชาที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินในสถาบันอุดมศึกษา และดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์หรือศาสตราจารย์พิเศษ
 - (ช) เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ ไม่น้อยกว่าสี่สิบปี และมีประสบการณ์ในคดีปกครองตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ศ.ป. ประกาศกำหนด

ลักษณะต้องห้ามในขณะดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๔
ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นข้าราชการอื่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
- (๒) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลใด
- (๓) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- (๔) เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ
- (๕) เป็นกรรมการในหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจาก ก.ศป.
- (๖) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือที่ปรึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายกันในห้างหุ้นส่วนบริษัท
- (๗) เป็นทนายความหรือประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอย่างอื่น หรือดำรงตำแหน่งหรือประกอบกรใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบที่ ก.ศป.กำหนด

๙. กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๒๑ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ต้องไม่เป็นข้าราชการตุลาการและมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓

คุณสมบัติตามมาตรา ๓๙ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๙ ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
- (๒) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (๓) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
- (๔) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งให้พักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น
- (๕) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
- (๖) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๗) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๘) ไม่เป็นกรรมการพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง
- (๙) ไม่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือกรรมการในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือศาลอื่น
- (๑๐) ไม่เป็นทนายความ ข้าราชการตำรวจ หรือข้าราชการอัยการ
- (๑๑) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๑๒) ไม่เป็นกรรมการ ที่ปรึกษา พนักงาน ลูกจ้าง หรือดำรงตำแหน่งใดในรัฐวิสาหกิจ

(๑๓) ไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอื่นใดอันเป็นการกระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ

๑๐. กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕ เบญจ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๕

คุณสมบัติตามมาตรา ๑๕ เบญจ ดังต่อไปนี้

๑. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
๒. มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์
๓. สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕ เบญจ ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๒) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(๓) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งให้พักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการหรือตามกฎหมายอื่น

(๔) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ

(๕) ไม่เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง

(๗) ไม่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือกรรมการในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองหรือศาลอื่น

(๘) ไม่เป็นข้าราชการอัยการ ทนายความ ข้าราชการตำรวจ หรือข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม

(๙) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๑๐) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ

(๑๑) ไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอื่นใดอันเป็นการกระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ

ก. ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด

หน่วยงานที่ตรวจสอบ	เรื่องที่สอบถาม
๑. สำนักบริหารการทะเบียน	มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
๒. กรมบังคับคดี	เป็นบุคคลผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่
๓. สำนักงานศาลยุติธรรม	เป็น หรือเคยเป็นข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม หรือ เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือ ความผิดลหุโทษหรือไม่
๔. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่
๕. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	เป็นกรรมการพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองหรือไม่
๖. สภานายความ	เป็นทนายความหรือไม่
๗. สำนักงานอัยการสูงสุด	เป็นข้าราชการอัยการหรือไม่

หน่วยงานที่ตรวจสอบ	เรื่องที่สอบถาม
๘. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	เป็นข้าราชการตำรวจหรือไม่
๙. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	เป็นข้าราชการการเมืองหรือไม่
๑๐. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือข้าราชการการเมืองหรือไม่
๑๑. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	เป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองหรือไม่
๑๒. สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร	เป็นข้าราชการการเมืองหรือไม่
๑๓. สำนักงานศาลปกครอง	เป็นตุลาการศาลปกครอง หรือกรรมการในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองหรือไม่

ข. ตรวจสอบคุณสมบัติ ความประพฤติและข้อมูลทั่วไป

หน่วยงานที่ตรวจสอบ	เรื่องที่สอบถาม
๑๔. สำนักข่าวกรองแห่งชาติ	ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติและพฤติกรรมด้านความมั่นคงและการเคลื่อนไหวทางการเมือง
๑๕. ศูนย์รักษาความปลอดภัย	ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติและพฤติกรรมด้านความมั่นคงและการเคลื่อนไหวทางการเมือง
๑๖. กองทะเบียนประวัติอาชญากร	ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรม
๑๗. กรมสอบสวนคดีพิเศษ	ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรม
๑๘. กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด	ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
๑๙. กองบัญชาการตำรวจสันติบาล	ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติและพฤติกรรมด้านความมั่นคงและการเคลื่อนไหวทางการเมือง

หน่วยงานที่ตรวจสอบ	เรื่องที่สอบถาม
๒๐. สำนักงาน คณะกรรมการ ป้องกันและ ปราบปราม ยาเสพติด	ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติและ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
๒๑. กองบังคับการ ปราบปราม อาชญากรรมทาง เศรษฐกิจและ เทคโนโลยี	ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติและ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับคดีเศรษฐกิจและ เทคโนโลยี
๒๒. สำนักกิจการความ มั่นคงภายใน	ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติและ พฤติกรรมด้านความมั่นคงและการเคลื่อนไหวทาง การเมือง
๒๓. กองอำนวยการรักษา ความมั่นคงภายใน	ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติและ พฤติกรรมด้านความมั่นคงและการเคลื่อนไหวทาง การเมือง
๒๔. สำนักงานป้องกัน และปราบปรามการ ฟอกเงิน	ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติ ความ ประพฤติ และพฤติกรรม

หน่วยงานที่ตรวจสอบ	เรื่องที่สอบถาม
๒๕. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	เคยมีเรื่องถูกร้องเรียนต่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินบ้างหรือไม่ หรือมีข้อมูลใด ๆ ที่คณะกรรมการฯ ควรทราบ
๒๖. สำนักงาน ป.ป.ช.	เคยมีเรื่องถูกร้องเรียนต่อสำนักงาน ป.ป.ช. บ้างหรือไม่ หรือมีข้อมูลใด ๆ ที่คณะกรรมการฯ ควรทราบ

ค. ตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและความประพฤติในการรับราชการ หรือการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สมัครไปยังหน่วยงานต้นสังกัด

หน่วยงานที่ตรวจสอบ	เรื่องที่สอบถาม
๒๗. หน่วยงานต้นสังกัดของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ	ประวัติและความประพฤติรวมถึงกรณีถูกกล่าวหาหรือลงโทษทางวินัยของผู้ได้รับการเสนอชื่อ

หมายเหตุ สำหรับถ้อยคำในการสอบถามอาจปรับเปลี่ยนได้ตามที่กฎหมายกำหนด

บรรณานุกรม

สำนักกำกับและตรวจสอบ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา "หนังสือคู่มือ
การสรรหาและแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ตามที่
รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นกำหนด" , ๒๕๔๙

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา "บทบาทและอำนาจหน้าที่
ของวุฒิสภา" , ๒๕๕๖

สถาบันพระปกเกล้า "คู่มือปฏิบัติหน้าที่สมาชิกวุฒิสภา" , ๒๕๔๔

ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

"บทบาทและอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย"
พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การทุจริต (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งแก้ไข
เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๗)
พ.ศ. ๒๕๔๕

พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่
ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง
ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕

ผู้จัดทำ

นายทศพร แยมวงษ์

นางสาวโฉมเฉลา เอี่ยมไพโรจน์

นางสาวหรรษลักษณ์ รุ่งอุทัย

นางสาวอัจฉรา แสงเพชร

ผู้อำนวยการกลุ่มงานสรรหาและแต่งตั้ง

วิทยากร ๖ กลุ่มงานสรรหาและแต่งตั้ง

นิติกร ๔ กลุ่มงานสรรหาและแต่งตั้ง

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑

กลุ่มงานสรรหาและแต่งตั้ง